

Naša anketa

V dňoch 8.–13. marca 1943 sa pri ukrajinskej dedinke Sokolovo odohral prvý boj 1. čs. samostatného polného práporu v ZSSR proti nacistickým hrdlozom. Co nám má dnes povedať táto udalosť?

Jozef Petráš, podpredseda ObIV SZPB, Martin:

– Tam sa kalila ľudská túžba po slobode. V jej duchu bol odkaz bitky tmelom, ktorý sprevádzal našich bojovníkov vo všetkých nasledujúcich ťažkých bojoch a pri prekonávaní útrap počas ich bojovej cesty až do Prahy. Ich statočnosť je nám príkladom aj dnes.

Matej Biskupič, tajomník ZO SZPB, Bernolákovo:

– Som nešťastný z toho, že sa opakuje história a protiruská hystéria. Chamtivosť západu a USA na ruské prírodné bohatstvo sa nezastaví pred ničím. Lúto mi je našich politikov, že si nevidia ďalej od nosa a naskočili na protiruskú rétoriku a ekonomiku.

Poznáam Rusov, nie politikov, dosť dobre a po skúsenostiach z doterajších vojen nechcú ďalšiu vojnu. Pred mnohými rokmi, keď v ZSSR bol citeľný nedostatok skoro všetkého, mi jedna pani povedala: „nech je ako chce, len nech nie je vojna“. Bola na to oprávnená, lebo jej matku a štyroch súrodencov – deti od pol roka do 10 rokov, Nemci zastrelili. Mala šťastie, lebo v tom čase nebola doma a susedia ju ako 14-ročnú odvedli hneď k partizánom, kde bola až do oslobodenia mesta.

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Trnava:

– Prvé vystúpenie našich otcov a dedov dalo jasne najavo myslenie našich vojakov, ktorých vládnuca garnitúra poslala do vojny proti slovanským bratom v Sovietskom zväze.

Hovoril som s viacerými, dnes už, žiaľ, nežijúcimi. „Zverstvávajú fašistov voči ženám, deťom a starcom nás prebrali z klamstva, ktoré nám vládnuci vstúpili.“ Verím, že aj dnešní vojaci – žoldnieri, by sa zachovali rovnako?! Tiež sú posielaní na východ k neexistujúcemu agresorovi.

Ondrej Kuňak, člen výboru ZO SZPB, Pezinok:

– Svedčí to o skutočnosti, že Slováci sa vedeli zorientovať aj v tej zložitej situácii, keď v podstate z donútenia museli bojovať proti prevažne Slovanom, na ruskej zemi, na príkaz fašistického slovenského štátu, po boku nacistov a Wehrmachtu 3. ríše. Malo by to byť príkladom Slovensku aj v súčasnosti v jeho stanoviskách a boji za zachovanie mieru.

Ivan Máčovský, predseda ZO SZPB brig. gen. Karola Pekníka, Pezinok:

– Pravdivo a neskreslene vysvetľovať a objasňovať udalosti v rámci boja za oslobodenie od nacizmu a fašizmu a hlásenie sa

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Keď šupa správne sadne

Bývalý ukrajinský boxer a dnes primátor Kyjeva pomerne často preukazuje, že keď sa úder vydarí, tak má aj následky. Nedávno si zase strelil gól do vlastnej bránky keď sa vychválil, ako sa mu v Kyjeve darí „zvysťovať úmrtnosť“ v mestských liečebných zariadeniach. „Ak doteraz zomieral každý šiesty človek, ktorý sa dostal na oddelenie intenzívnej starostlivosti, tak teraz už zomiera len každý druhý, povedal Kličko do éteru NewsOne, všimla si agentúra RIA Novosti.

– adm –

Ak by vás nebolo, tak tmári by mali ľahšiu pozíciu

Asi takto vyjadril prínos existencie SZPB na oblastnej konferencii SZPB v Nitre okresný predseda SMERu SD v Zlatých Moravciach a poslanec NR SR Marián Kéry.

Nitrianskej oblastnej organizácii za ostatné štyri roky klesol počet členov o vyše 80, hoci základná organizácia jej pribudla. Obnovená bola činnosť ZO SZPB Nitra-Chrenová, ktorá má už 37 členov.

Čo je za týmto poklesom? Spoznal som dva dôvody. Jedným je istá bezradnosť, nedôvera vo vlastné sily, nevedomosť o nástrojoch, pomocou ktorých sa negatívny trend dá zvrátiť. Veľmi to bolo cítiť z diskusného vystúpenia predsedu základnej organizácie zo Zlatých Moraviec, ktorý „nevidí nijakú možnosť získať mladých ľudí“.

A pritom samotným nástrojom na zvrátenie negatívneho stavu mala a v skutočnosti aj bola (ak sa správne uchopí) práve táto konferencia. Ak presnejšie, boli to slová jedného z hostí, starostu obce Bátovce Petra Burča, ktorý je tiež celoslovenským podpredsedom Mladých sociálnych demokratov. Čo povedal? Predovšetkým vyjadril úctu k autorite SZPB slovami „každý váš šedivý vlas je pre nás inšpiráciou a zdroj

jom odhodlania“. A ponúkol vydať sa „spoločne do boja proti extrémizmu“. Oblastný predseda SZPB Jozef Havel to privítal.

Petra Burča som sa okamžite opýtal, či sa to dá chápať tak, že jeho druhovia začnú vstupovať do našich organizácií a obohatia ich mladými nápadmi a podujatiami. „Musíme si to rozdiskutovať, aby sme našu spoluprácu (začala v lete minulého roka) rozšírili a aby sme našim členom odporučili stať sa členmi základných organizácií SZPB v ich regióne. Minimálne na úrovni okresných a krajských koordinátorov to vieme začať ovplyvňovať a aj konkrétne na vaše rokovania sa delegovať. Potrebujeme tu získať vlastné informácie a z prvej ruky,“ povedal P. Burčo.

O druhom dôvode poklesu počtu členov som sa do počul od nomenovaného delegáta, ktorý sa mi posťažoval, že „čo môžeme, keď nás k ničomu nepustia“. A že „tolko členov by k nám prišlo, keby...“ Jednoznačne tým mal na mysli vyšší

vek. Možno funkcionárov svojej ZO SZPB, lebo keď som sa pozeral na zvolených ľudí do oblastného výboru a porovnal ich s vekom inde, niet tu rozdiel.

Asi najväčšie kvantum práce Nitrania (Zlatomoravčania a Topoľčanci) robia okolo šírenia vedomostí o protifašistickom odboji v školách a medzi mládežou. Okrem vedomostnej súťaže Medzníky 2. sv. vojny sa „ich“ školáci zapájajú aj do súťaže Cesty za poznáním minulosti, ktorú organizuje Múzeum SNP v B. Bystrici.

Mnohé nové informácie, osobitne o vedomostnej súťaži „Medzníky...“ a jej prvom celoslovenskom finále, konferencii poskytol podpredseda ÚR SZPB Norbert Lacko, ktorý je aj predsedom celozväzovej komisie pre učiteľov, ženy a mládež.

Ako bývalému predsedovi rožňavského oblastného výboru SZPB N. Lackovi nedalo a otvorene odmietol pesimizmus okolo stavu členstva. Na vlastných skúsenostiach poukázal o koľko sto členov sa mu podarilo zväčšiť oblastnú organizáciu SZPB v Rožňave.

Druhou silnou stránkou nitrianskej organizácie je jej publikačná činnosť. V ostatnom období napr. vy-

(Pokračovanie na str. 3)

Neonacisti nedovolia, aby sa starým skrivil vlas na hlave

Ukrajinské veľvyslanectvo v USA vyzvalo americké kiná, aby zastavili premietanie ruského filmu T-34.

Tento film vraj „otvorene šíri a popularizuje súčasnú agresiu Ruskej federácie vo svete, obeťou ktorej sa stala aj Ukrajina, využívajúc na to historickú pamäť o hrdinoch druhej svetovej vojny“.

Veľvyslanectvo pri tom poďakovalo predstaviteľom ukrajinskej obce, ktorým „sa podarilo zastaviť premietanie filmu T-34 v ich mestách“ a vyzvalo aj „ďalších aktivistov“ pripojiť sa k tomuto procesu.

Výkonný riaditeľ skupiny spoločností „Kinosféra“ Alexej Pervušin, ktorá sa zaoberá premietaním ruských filmov vo svete, vyhlásil, že stiahnutie filmu T-34 z kín Bostonu a San Francisco urobilo pre jeho propagandu viac, ako bola propagácia vôbec všetkých ruských filmov. Čo údaje o jeho návštevnosti len potvrdzujú.

Podľa vz.ru, 19. 2. 2019

Poznámka redakcie: Ako si to vysvetľovať? Jednoducho tak, že novodobí nacisti nedovolia, aby sa tým starým skrivil čo i len vlas na hlave.

...ruské rakety za 15 minút zničia určené americké ciele

Američania jednostranne odstúpili od dohody o raketách stredného a krátkého doletu z roku 1987. Od roku 1987 sa toho uskutočnilo veľa, Rusko a USA dohodu dodržiavali, no rakety začali vyvíjať aj iné krajiny (Izrael, Pakistan, India, Čína...), ktoré žiadna dohoda nezáväzovala.

Preto sa dá chápať americké odstúpenie od dohody. Ibaže Američania svoj odchod determinujú aj vlastnými nepriateľskými aktivitami voči Rusku a tvrdia, že od dohody odstú-

pujú preto, lebo Rusi dohodu porušili. To je ďalšie klamstvo z dielne amerických elit, rovnaké ako klamstvá o Skripalovcoch, Asadových chemických zbraniach a pod. Ako je

americkým zvykom, mobilizujú svojich satelitov, pretože Američania vždy obľubovali v prvom rade nasadzovať svojich spojencov, aby zlizli rany namiesto nich.

HSP, 21. 2. 2019 (výňatok)

...kde sa môžu objaviť vojenské základne Ruska

...Američanov nemožno viniť z toho, že by sa málo snažili. Snažia sa tak usilovne, že už bežne porušujú existujúce medzinárodné zákony, pretože bez ich porušovania by im to už jednoducho nešlo.

To je takisto znak, že Američania zoslabli, pretože do roku 1991 si mohli dovoliť medzinárodné právo dodržiavať a doká-

zali presadzovať svoje predstavy aj skrytou, nepriamou či diplomatickou cestou. Dnes už na to jednoducho nemajú, aby doká-

zali problémy riešiť kultivovaným spôsobom, rovnako ako na to nemalo v minulosti nacistické Nemecko. A tak trieskajú kladivom tam, kde by bolo potrebné použiť sofistikovanejšie nástroje. Maska z Američanov spadla.

HSP, 25. 2. 2019 (výňatok)

Predseda OBSE je znepokojený velebením Banderu na Ukrajine

Slovenská verejnosť je znepokojená z rastu nacionalizmu na Ukrajine a z velebenia fašistického kolaboranta Stepana Banderu.

Ukrajinskému ministrovi zahraničia Pavlovi Klimkinovi to oznámil predseda OBSE a mi-

nister zahraničia SR Miroslav Lajčák počas stretnutia v Bruseli 17. 2. 2019.

„Ministri sa dohodli, že tejto téme sa budú spoločne venovať historici oboch štátov,“ uviedol tlačový tajomník slovenského ministra Boris Gandel. –r–

Pentagon ohlásil nový spôsob vedenia vojny

Chystá sa totiž rozšíriť používanie umelej inteligencie (UI) vo vojne a varuje pred úspechmi Ruska a Číny v tejto oblasti. Je to uvedené v správe MO USA „Používanie UI na zvýšenie našej bezpečnosti a prosperity,“ v ktorej je po prvýkrát predstavená stratégia USA v tejto oblasti. USA tým oznámili, že vstupujú do svojrázneho digitálneho preteku v zbrojení.

„USA musia spolu so svojimi partnermi a spojencami prijať UI do výzbroje, aby udržali strategickú pozíciu, zvíťazili na budúcich bojiskách a ochránili svetový poriadok,“ uvádza sa v správe.

Preorientovanie sa na digitálne bitky budúcnosti je v súlade

so strategickými úvahami Bieleho domu. V pondelok 11. 2. 2019 Donald Trump podpísal nariadenie, podľa ktorého sa vývoj UI stal prioritou politiky jeho administratívy. Nariadenie uvádza, že na rozvoj umelej inteligencie musia byť použité „všetky zdroje“.

USA oznámili svoju stratégiu dva roky po tom, ako Čína zverejnila plán, podľa ktorého sa má stať svetovým lídrom v oblasti umelej inteligencie. Ruský prezident V. Putin v roku 2017 oznámil, že krajina, ktorá dosiahne vedúce postavenie pri tvorbe umelej inteligencie, sa „stane vládcom sveta“.

Slávny fyzik Stephen Hawking nazýval umelú inteligenciu „možným zabijakom ľudskej civilizácie“.

Novarepublika.cz, 14. 2. 2019

Putin hrozí odvetou z krivého zrkadla

Spočítajte si rýchlosť a dolet našich najnovších zbraní, odkázal Spojeným štátom šéf Kremľa Vladimir Putin. Reagoval tak na vypovedanie zmluvy o likvidácii rakiet stredného a krátkého doletu (INF), a to hrozbou, že odpoveď Ruska na prípadné rozmiestnenie nových amerických striel v Európe bude „nielen zrkadlová, ale aj asymetrická“.

Vysvetlil, že Rusko bude schopné zasiahnuť nielen miesta dislokácie amerických zbraní v Európe, ale aj „centrum rozhodovania“ v samotných USA. Ruský prezident sa pochválil úspešným vývojom a testami nových zbraní, ako sú prevratný

podmorský dron Poseidon, raketa Cirkon, schopná zasahovať námorné a pozemné ciele a dosahovať deväťnásobok rýchlosti zvuku, ťažké medzikontinentálne rakety Sarmat, laserový zbraňový systém Peresvet a hypersonická strela Kinžal.

„Američania nech si najskôr spočítajú rýchlosť a dolet našich najnovších zbraní. Nech počítajú a potom nech rozhodujú o hrozbách voči našej krajine, ktoré povedú k odpovedi Ruska. Rusko si svoju bezpečnosť zaistí na sto percent,“ vyhlásil Putin pred poslancami a senátormi oboch komôr federálneho parlamentu a ďalšími čelnými predstaviteľmi krajiny.

Podľa pravda.sk, 20. 2. 2019

Nech si „ovčania“ priznajú, že sú baránky božie

Producent BBC zodpovedný za informovanie o udalostiach v Sýrii Riam Dalat vyhlásil, že scény z nemocnice, ktoré mali ukazovať následky chemického útoku, boli sfašované.

„Po šiestich mesiacoch vyšetrovania môžem celkom iste potvrdiť, že scéna, ktorá bola natočená v nemocnici v meste Dúmá, bola zinscenovaná. Žiadne

obete v nemocnici neboli,“ napísal na svojom Twitteri. „K útoku došlo, sarin nebol použitý, ale musíme počkať na závery OPCW (Organizácia pre zákaz chemických zbraní – pozn. red.), aby bolo možné potvrdiť, či bol použitý chlór. Avšak všetko ostatné okolo útoku bolo sfašované kvôli väčšiemu efektu,“ napísal Dalat.

S využitím našej i zahraničnej tlače, február 2019

Čo píšú iní

■ Lásky je koniec – Duda obvinil hrdinov Ukrajiny z genocídy Poliakov

V liste účastníkom smútočného zhromaždenia na výročie likvidácie poľskej dediny Huta Pieniacka poľský prezident Andrzej Duda hovorí o najväčšom „zločine divízie SS Halič a Ukrajinskej povstaleckej armády“.

V nedeľu 24. februára si v Hute Pieniackej (Lvovská oblasť Ukrajiny) uctili obeť pogromu, ktorý sa udial 28. 2. 1944. Poľský prezident obvinil z tejto masakry 14. Waffen Grenadier Division Waffen-SS (Galizien) a UPA, uvádza Polskie radio 24.

„Genocída, ktorú tu spáchali vojaci divízie SS Halič a Ukrajinskej povstaleckej armády, bola jednou z najväčších v dlhodobom rade zločinov, ktorý nazývame masakrom poľského obyvateľstva vo Volyni, v Podolí a na Lvovštine,“ napísal poľský prezident.

„Jedinou vinou obetí bol poľský jazyk a identita, vernosť tradíciám a láska k vlasti. Zabili ich pretože boli Poliakmi,“ presvedčený je Duda. **Poznámka:** 28. 2. 1944 bolo nemeckými katanmi zlikvidované všetko obyvateľstvo poľskej dediny Huta Pieniacka (172 hospodárstiev) a (podľa rôznych prameňov) od 500 do 800 ľudí, vrátane žien a detí. Zachrániť sa podarilo len jednému Poliakovi, ktorý dokázal utiecť.

Rad poľských bádateľov kládol zodpovednosť za zničenie Huty Pieniackej na jednotky divízie zbraní SS Halič. Podľa bádateľa Andreja Boljanovského však v tomto čase a na tomto území nepôsobila ani jedna jednotka tejto divízie. **Belppo.com, 25. 2. 2019 (výňatok)**

■ Tragédiu pripomína kríž z nábojníč

Február 1945. Nacisti sa v zaisťovacom tábore v Dubnici nad Váhom rozhodli radikálne vyriešiť epidémiu týfusu. V areáli miestnej zbrojovky zavraždili 26 Rómov. Dnes ich utrpenie pripomína kríž vyrobený z použitých nábojníč.

Tzv. Zaisťovací tábor pre Cigánov vznikol v novembri 1944. Podľa Arneho Manna z Ústavu etnológie SAV išlo v skutočnosti o koncentračný tábor. O necelý mesiac sa v ňom tlačilo vyše sedemsto väzňov. Dvanásť hodín denne pracovali v mraze, slabo oblečení a hladní. Zomierali na zápal pľúc, no v januári v tábore vypukla epidémia škvrnitého týfusu.

„Rómovia začali zo strachu utekať z tábora a ľudia z okolia sa preto báli rozšírenia nákazy,“ objasňuje situáciu pred 74 rokoch Mann. Reakcia nacistov nedala na seba dlho čakať a nariadili karanténu. „Nemci sa rozhodli radikálne vyriešiť epidémiu. Dňa 23. februára 1945, pod zámienkou prepravy do nemocnice, naložili chorých na nákladné auto a odviezli do areálu miestnej zbrojovky – Údolia, kde ich brutálne povraždili,“ dodáva etnológ.

Po skončení vojny sa v masovom hrobe našli pozostatky 26 ľudí. „Bolo tam dvadsať mužov, medzi nimi aj 15 a 16-ročný chlapec, a šesť žien, jedna v siedmom mesiaci tehotenstva. Zastrelených bolo len osemnásť Rómov, u viacerých rany neboli smrteľné. Spolu s ostatnými sa pod nánosmi hliny udusili zaživa,“ dopĺňa obraz hrôzy Mann. **Pravda.sk, 22. 2. 2019**

■ Belgičania s Hitlerovými príspevkami

V Belgicku ešte 27 obyvateľov dostáva dôchodky od Nemecka, ktoré im boli určené v roku 1941 v súlade s dekrétom Hitlera, píšú noviny De Morgen.

List uvádza, že všetci príjemcovia finančných prídavkov sú nacisti, ktorí bojovali za nacistické Nemecko počas 2. sv. vojny alebo ich potomkovia. Tieto dôchodky boli bývalým vojakom 3. ríše garantované osobne Hitlerom za „lojalitu, vernosť a poslušnosť“.

Suma finančných prídavkov je variabilná od 425 do 1 275 eur. Nemecko ich musí vyplácať preto, lebo je právnym nástupcom 3. ríše.

Podľa ria.ru, 20. 2. 2019

■ Bulharskí neonacisti na „Lukovom sprievode“

V Sofii zorganizovali 16. „tradičný“ fakľový „Lukov sprievod“ na počesť pravicového nacionalistu Christo Lukova, ktorý bol v 30.–40. rokoch minulého storočia ráznym prívržencom aliancie Bulharska a fašistického Nemecka.

Napriek formálnemu zákazu na usporiadanie tohto fakľového sprievodu, ktorý vydala radnica bulharskej metropoly, primátorka Jordanka Fandykova dovolila, aby nacionalisti položili kvety pri pamätnej tabuli Christo Lukova. Jej povolenie vyústilo do toho, že sa uskutočnil „obvyklý“ neonacistický fakľový sprievod, na ktorom sa zúčastnilo niekoľko stoviek radikálov a nacionalistov. Prišli dokonca aj hostia zo susedných krajín.

V sobotu 16. 2. sa v Sofii uskutočnil aj protestný sprievod pod heslom „V uliciach bez nacistov!“

HSP, 19. 2. 2019

(Pokračovanie na str. 4)

Ak by vás nebolo, tak tmári by mali ľahšiu pozíciu

(Dokončenie zo str. 1)

dała publikáciu „Priebeh oslobodzovania miest a obcí nitrianskeho regiónu“, ktorú už bolo treba aj nanovo dotlačiť. Ďalšou je pomôcka „SNP 1944 – priebeh a dôsledky“, ktorá bola predurčená pre učiteľov ZŠ v obciach pod Tríbečom. Treťou bola stať „Obec Cabaj-Čápor v rokoch 2. svetovej vojny“. Zámyslom oblastného výboru je tiež vydanie spomienok priamych účast-

níkov protifašistického odboja. Stále to však ovplyvňujú finančné zdroje.

Aj nitrianska oblastná konferencia sa kriticky vyjadřila k spôsobu osláv Výročia SNP. Tých minuloročných i tých guľatých, ktoré nás čakajú v auguste. Škoda len, že kritik, predseda oblastnej HDK Slavomír Fijalka, nesformuloval svoje výhrady aj do návrhu uznesenia, čím mohli dostať väčšiu váhu. **Vladimír Mikunda**

Hrdinstvo „Ostrého prepadu“

Dňa 6. februára 2019 sa konala spomienka na 74. výročie Ostrého prepadu Stará pila – Veľká zelená (2. 2. 1945). Jej účastníkov predsedu ÚRK SZPB Juraja Odora, tajomníka ObIV SZPB B. Bystrica Štefana Dubovického, predsedu ZO SZPB Špania Dolina Štefana Pašku, tajomníka ZO SZPB Donovaly Virgila Farkašovského, ako aj všetkých účastníkov pietnej spomienky ZO SZPB Staré Hory a žiakov ZŠ Staré Hory privítal starosta obce Marián Gajdoš.

Spomienkový príhovor mal predseda ZO SZPB Staré Hory Jozef Priwitzer, ktorý na to využil rozprávanie priamych účastníkov Ervína Čižmára, Jána Mydla a Miroslava Stolára.

„Náš oddiel mal 16 mužov a boli sme vyzbrojení puškami, automatmi a guľometmi a velil nám sovietsky dôstojník, ktorého sme poznali pod menom Boris. Okrem neho bol v našom oddiele ešte jeden sovietsky vojak menom Ivan. Jednou z našich akcií bol prepád skupiny nemeckých vojakov poniže Starých Hôr, medzi Starou pilou a dolinou Zelená, na Hromnice 2. februára 1945.

Nemeckí vojaci mali z obce zobrať všetkých mladých mužov i všetky potraviny. Keď sme sa to dozvedeli, ráno 2. februára 1945 sme sa rozmiestnili na pravej strane za Starohorským potokom na lesnej ceste vedúcej do Malej Krížnej, ktorá odbočovala vpravo od hlavnej cesty pri Starej Pile. Tu čakalo asi 50 partizánov vyzbrojených puškami, automatmi a guľometmi. Boli sme rozmiestnení v dĺžke 500 metrov tak, že sme znemožnili Nemcom prípadný únik do lesa. Z druhej strany cesty bol prudký svah, na ktorom nad kameňolom bol umiestnený ľahký guľomet,

ktorý bránil nemeckým vojakom v ústupe na Ulmanku.

Asi o pol deviatej ráno prišlo k úseku 43 nemeckých vojakov. Šli v zástupe s puškami pod pazuchou, aby boli pripravení na strelbu. Keď posledný vojak bol asi 50 metrov od guľometu nad kameňolom a prvý vojak na úrovni guľometu umiestne-

ného na ceste do Malej Krížnej, bol nemecký dôstojník partizánmi vyzvaný, aby sa vzdal. Na túto výzvu Nemci odpovedali strelbou. Vtedy sme paľbu opätovali aj my.

Rozpútal sa boj. Nakoľko my sme boli dobre krytí, nikto z nás nebol usmrtený ani zranený. Boj sa veľmi rýchlo skončil. 16 nemeckých vojakov bola zajatých, ostatní padli. Ukoristili sme viacero pušiek a guľometov. Zajatí nemeckí vojaci boli odvedení na štáb do Richtárovej.“

Na konci pietnej spomienky sa konalo priateľské posedenie spojené s besedou. **– JP –**

Hlavní organizátori pri pomníku partizána v Starých Horách.

Otvorená žiadosť

Okresný výbor KSS v B. Bystrici sa obrátil na primátora Jána Noska, vedúcu odboru kultúry, športu a cestovného ruchu MsÚ Miroslavu Jančovou a riaditeľku krajského pamiatkového úradu Zuzanu Klasovú vo veci obnovy pamätníka obetiam v Kremničke.

„S uznaním sme privítali, že Váš odbor kultúry pripravuje obnovu pamätníka v Kremničke. Je to správny zámer a pre poznanie hrôzy fašizmu práve v tejto dobe veľmi potrebný.

Súčasný pamätník prešiel pred pár rokmi z nášho hľadiska „podivnou“ rekonštrukciou. Okrem obnovy písma na texte pribudol aj viacramenný svietnik, upravilo sa okolie. Nič na tom zlé nevidíme, keby sa nebolo barbarsky pristúpilo k odstráneniu hviezdy so

zaťatou päťou na vrchole pamätníka. Vysvetľovať, že päť cípov hviezdy symbolizuje päť svetadielov a zovretá päť odpor, vzdor a zlosť obetí fašistických represálií vám, ani múdram netreba.“

„...keď bol pamätník vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku, päť a hviezda boli jeho súčasťou. Je nepochopiteľné, že práve tento symbol odporu voči fašizmu bol neskôr (1955) z pamätníka odstránený a pamiatkari mlčali a mlčia dodnes.

Pýtame sa: Ako je možné, že to pamiatkari dovolili? Počítate s pôvodnou obnovou? Žiadame a vyzývame vás, kompetentných: **Je čas dať všetko do pôvodného stavu – obnoviť!** Znamená to rešpektovať pôvodnú tvorbu autora Dušana Jurkoviča.“

Viera Klimentová, predsedníčka OV KSS (krátené)

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

k hodnotám humanizmu a mieru; Pravdivo a nespochybniteľne popisovať prvé zapojenie čs. vojakov do bojov na východnom fronte, zdôrazniť ich vysokú pripravenosť, odvahu a statočnosť; Rozhodne a neobjacne vystupovať proti akýmkoľvek formám extrémizmu, nacionalizmu a fašizmu; Ak si to situácia vyžiada, prejaviť pevné odhodlanie brániť Slovenskú republiku aj proti presile, i za cenu nasadenia životov.

Ján Luhový ZO SZPB č. 37 Bratislava-Petržalka: – Udalosť uvedená v ankete má súčasným generáciám, najmä tej mladšej, dať jasný signál, že nesmú byť ľahostajní k súčasným prejavom fašizmu. Ľahostajnosť vtedajších západných mocností k rozvoju fašizmu v Taliansku, Japonsku a v Nemecku priviedla svet k obrovskej katastrofe. Mladí však dnes nesmú byť ľahostajní nielen voči prejavom fašizmu, ale aj voči prekrúcaniu dejín o tom, kto fašizmus porazil a kto nad ním zvíťazil. Určite to neboli USA, ani Veľká Británia, ako to dnes mládeži podsúvajú, žiaľ, aj naši niektorí historici a politológovia.

Peter Baroš, člen ZO SZPB, Bernolákovo: – Čo nám má táto udalosť dnes povedať? Vojaci a účastníci 1. čs. samostatného poľného práporu v ZSSR bojovali za oslobodenie národov a za vybojovanie lepšej, spravodlivej, slobodnej, demokratickej spoločnosti. Hlavne to by si mali uvedomiť všetci európski a naši domáci politici a funkcionári ešte viac, pri akomkoľvek rozhodovaní.

To, čo sa deje na Slovensku a v EÚ, je najhrubšie zneváženie tých, čo bojovali za slobodu, nasadzovali svoje životy, znášali utrpenie boja a zranení, hlad a odlúčenie od rodiny a mnohí položili svoje životy.

Jaroslav Bulko, predseda ObIV SZPB, Žiar nad Hronom: – Táto udalosť má pre našu generáciu prinajmenšom tri významy. Po prvé, že Česi a Slováci vytvorili vojenskú jednotku v Sovietskom zväze a toto bola prvá vojenská jednotka, ktorá nebola zložená z občanov Sovietskeho zväzu. Druhá vec je tá, že tak velitelia, ako aj vojaci nechceli pôsobiť ako nejaká ceremoniálna jednotka, ale požiadali najvyššieho veliteľa ZSSR Stalina, aby mohli ísť bojovať po boku Červenej armády proti nemeckým fašistom. Aj tu sme boli ako prvá vojenská zahraničná jednotka. Tretí význam má ten, že vojaci, Česi a Slováci, pochopili, že najväčšiu ľarchu bojov proti nemeckým fašistom má ZSSR a že len on môže poraziť Nemcov. Tu sme sa spojili ako Slovania s veľkým slovanským štátom a spoločne sme porazili fašizmus.

Ivan Vajda, tajomník ZO SZPB, Banská Bystrica – Kostiviarská: – V tomto nerovnom boji si československá jednotka so čťou a hrdinsky splnila svoju úlohu a udržala obranu na zverenom úseku.

Dôležitejší bol ale politický rozmer tejto bitky. Prvý raz sa bojov zúčastnila zahraničná jednotka po boku sovietskych vojsk, čo vyvolalo silný ohlas a pozitívne ovplyvnilo rokovania Beneša a Stalina, ktoré vyvrcholili podpisom Zmluvy o priateľstve, vzájomnej pomoci a po vojnovnej spolupráci v decembri 1943.

Uvedomelý a statočný boj vojakov tak rozhodol o našej zahraničnopolitickej orientácii na Sovietsky zväz a aj o obnove našej vlasti po ukončení vojny.

Hrdinovia týchto bojov, na čele s npor. Otakarom Jarošom, Hrdinom ZSSR in memoriam, a ich žijúci potomkovia, si nezaslúžia od niektorých našich štátnych predstaviteľov voči Ruskej federácii vyjadrenia, ktoré hraničia až s vojnovým štváctvom.

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB arm. gen. L. Svobodu, Čierny Potok: – Sokolovo znamenalo odhodlanie a nezlomnú vieru začiatku hrdinskej cesty našich vojakov, Čechov a Slovákov v konečné víťazstvo nad fašizmom a obnovu Československa!

Nech je večná pamiatka bojovej cesty všetkých našich vojakov – hrdinov 1. čs. samostatného práporu v ZSSR, ktorá bola ukončená slávnou víťaznou prehliadkou v Prahe 17. 5. 1945!

Michal Kuchár, tajomník ObIV SZPB, Spišská Nová Ves: – Tento boj bol začiatkom československého odboja na východnom fronte a zároveň impulzom k vzniku 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a 2. paradesantnej brigády, vysadenej na letisku Tri Duby v Sliači.

Slavomír Fijalka, predseda HDK pri ObIV SZPB, Nitra: – Obrana Sokolova je udalosťou nesmierného významu pre slovanskú vzájomnosť. Československí vojaci, neváhajúci položiť aj vlastné životy v hrdinskom boji proti fašistickým hrdlozom, jasne ukázali, že ich miesto je po boku bratského národa a jeho hrdinskej Červenej armády a nie po boku fašistického Nemecka.

Bohužiaľ, dnes sme svedkami presne opačného konania predstaviteľov našej armády a štátu. Napriek odporu obyčajných ľudí sa slepo pridali k tým, proti ktorým naši dedovia bojovali. Nikdy nesmieme dopustiť, aby nás vtiahli do bratovražednej vojny proti bratskému slovanskému národu.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

MAROŠ ŠEFČOVIČ: CHCEM BYŤ PREZIDENT S ĽUDSKOU TVÁROU

Vážení priatelia, veľmi si vážim, že sa Vám môžem prihovoriť prostredníctvom Vášho periodika. Uvedomujem si, že ak chceme, aby naša krajina mohla stáť na pevných demokratických hodnotách a tradíciách, potrebujeme ľudí ako ste vy. Svojimi skutkami v boji proti nenávisťnej ideológii akým je fašizmus, ste vytvorili historické demokratické vedomie slovenského národa, ktoré si musíme ctíť a pamätať.

Porazili ste fašizmus a formujete demokratickú tradíciu štátu

Či už ide o SNP alebo deň víťazstva nad fašizmom, vždy tieto sviatky vnímam nielen ako pripomenutie si hrdej histórie, ale aj ako náš spoločný morálny záväzok, aby sme takéto besnenie už nikdy viac nedovolili. Je to záväzok voči našim občanom, záväzok voči nastupujúcim generáciám, ktoré sa o hrôzach druhej svetovej vojny dozvedajú už len z historických kníh. Pomaly odchádza Vaša generácia, ktorá si pamätá vojnové utrpenie, živí pamätníci rokov,

reálne problémy, ktoré na nás čakajú v blízkej budúcnosti a ktoré musíme vyriešiť. Preto sa uchádzam aj o vašu dôveru s programom politického zmiernu. Ten vždy posúval našu krajinu vpred. Či to bolo pri vzniku ČSR, SNP, alebo vstupu do EÚ, Schengenu a eurozóny. Keď sme sa dokázali spojiť, vždy sme krajinu posunuli vpred. A dnes chcem, aby sme to urobili opäť.

Len tak, môžeme čeliť narastajúcemu extrémizmu a neofašizmu v Európe aj u nás doma. Všetci čo sme verejne činí, stojíme pred zásadnou úlohou ako čeliť týmto nebezpečným trendom. Dôvera k štátu, k jeho inštitúciám vnímam ako prevenciu voči tomu, aby tu na emočnej vlne nevyrástli nenávisťné hnutia

Maroš Šefčovič na pietnej spomienke SNP v obci Čigel.

kedy fašizmus ovládol prakticky celú Európu. Nasilie, koncentračné tábory, šírenie xenofóbie a nenávisťi poznačilo celé národy a Európa sa s týmto krutým dedičstvom musela po celé generácie bolestne vysporiadať.

Pred politickými predstaviteľmi, kultúrno – spoločenskými elitami stojí zásadná úloha, budovať a formovať historickú pamäť tak, aby vytvorila etickú prevenciu voči pohrobkom ideológie, ktorá za cenu veľkých ľudských obetí, utrpela združujúcu porážku. Európsky kontinent je už 74 rokov bez veľkej vojny a jednotlivé štáty za ten čas vytvorili spoločný hodnotový a ekonomický priestor, v ktorom sa naučili žiť a prosperovať. Vytvorili sme jedinečný projekt súdržnosti štátov, ktorý je inšpiráciou pre spoluprácu národov aj na iných kontinentoch. Kedysi mocenskú rivalitu veľkých európskych hráčov, ktorá bola zdrojom dvoch najstrašnejších vojen v histórii ľudstva, nahradilo historicko – kultúrne vyrovnanie sa, smerujúce budovaniu spoločnosti na báze základných ľudských práv a demokracie.

Napriek tomu, že naša krajina a celá Európa žije taký dlhý čas v mieri, sme svedkami tichej renesancie extrémizmu, návratu k ideám o ktorých sme si mysleli, že sú dávno pochované v minulosti. Aj v slovenskom parlamente dnes vidíme niektorých ľudí, ktorí sa hlásia k ideológii, v mene ktorej boli vypalované slovenské obce a vyvražďované celé rodiny. Pýtam sa sám seba čo sa so spoločnosťou deje. Keď vidím v médiách ich aroganciu, ako spupne komunikujú s verejnosťou, pýtam sa čo sme nedocenili alebo zanedbali. Dnes dokonca jeden z nich kandiduje na prezidenta. Nášho štátu, ktorého demokratickú tradíciu, aj za cenu nasadenia vlastného života, ste budovali vy.

Spojme sa pre budúcnosť národa

Uvedomujem si, že žijeme zložitý čas, keď sa systematicky buduje nedôvera k štátnym inštitúciám. Je to nebezpečný proces, pretože v jeho zárodok sa rodí podhubie pre extrémizmus. Nemusím pripomínať, že aj v pohnej minulosti v Nemecku, keď boli rozkývané demokratické mechanizmy, to využil človek šíriaci nenávisťné myšlienky v bavorských krčmách. O pár rokov za to krutou daňou zaplatila celá Európa a vlastnou krvou aj niektorí z vás.

Uvedomujem si tieto riziká pre našu spoločnosť a preto ponúkam ako prezidentský kandidát politický zmier. Slovensko sa ocitlo akoby v studenej vnútropoliticko-vojne, ktorá nikam nevedie. Oslabuje to krajinu do vnútra aj navonok. Nie sme schopní vidieť

a novodobí extrémistickí vodcovia. A to je zodpovednosť voči krajine nás všetkých, nielen koalície, ale aj opozície.

Som presvedčený, že formovanie historickej pamäte, do ktorej ste svojimi hrdinskými činmi prispeli aj vy, nie je len otázkou jedného dňa. Súťaž myšlienok v demokratickej spoločnosti je proces, ktorý nikdy nekončí a je len v našich rukách, aby sme ponúkli niečo prítazlivejšie, ako je šírenie nenávisťi.

Dvadsať šesť rokov úspešného budovania modernej demokracie v Slovenskej republike je dôkazom, že sa snažíme dôstojne naplniť Váš odkaz. Svojím osobným nasadením ste Slovensko začlenili medzi víťazné mocnosti a pomohli poraziť fašizmus. Je to morálny záväzok, na ktorom musia hodnotovo rozvíjať štát aj jeho budúce generácie.

Maroš Šefčovič oznamuje svoje rozhodnutie vstúpiť do prezidentských volieb.

Sociálny program pre seniorov – Strieborný dlh

Nestačí však len naše poďakovanie. Ako kandidát na prezidenta ponúkam okrem politického zmiernu, politiky s ľudskou tvárou a úzkeho etablovania sa Slovenska v EÚ aj silný sociálny program. Pre seniorov ho chcem naplniť pod názvom **Strieborný dlh**. Ide o dlh, ktorí voči Vašej generácii dedov, otcov, babičiek existuje. Ste generáciou, ktorá si najviac vytrpela zmenou spoločenských pomerov, ktoré nastali po roku 89. Všetci poznáme rozprávku o troch grošoch – prvý groš splácame svojim rodičom za to, že nás vychovali a starali sa o nás. Tejto krajine sa darí, stále rozprávame, aké máme výborné výsledky a ako ich ľudia musia pocítiť vo vlastných peňaženkách. Prešiel som Slovensko od Záhoria po Zemplín a stretol som sa so stovkami seniorov. Po nich musím so smútkom konštatovať: Napriek tomu, že sa Slovensku darí a od Novembra 1989 ako od kľúčového bodu zlomu uplynulo

30 rokov, Slovensko svoj prvý groš stále nespláta.

Chcem jasne povedať, že ďalej už nemôžeme čakať. Ani dvadsať, ani desať rokov. Ľudia ako vy nám postupne odchádzajú. A takýto spôsob riešenia problému čakať, kým sám pomíne – je nehodný krajiny akou je Slovenská republika. Nemôžeme čakať na stále lepšie a lepšie ekonomické výsledky, lebo by nám nikdy neprišli dost dobré na to, aby sme sa konečne vyrovnali so svojimi morálnymi záväzkami voči seniorským generáciám.

Aké hodnoty chceme vstúpiť mladým, ak rezignujeme na medzigeneračnú solidaritu? Ako si majú vážiť a starať sa o svojich vlastných rodičov či starých rodičov, ak neustále počúvame, že seniori sú vlastne príťaž, kazia nám poisťne kmene zdravotných poisťovní, rozpočet Sociálnej poisťovne či miňajú štátne prostriedky na vlaky zadarmo?

Veľmi oceňujem, čo sociálnodemokratické vlády na Slovensku vykonali v tejto oblasti a že vôbec na túto skupinu občanov mysleli. Ale je prirodzené, že na túto problematiku sa každý rezort pozerá aj prizmou svojho rozpočtu a iných priorit a je prirodzené aj to, každý koalíčný partner má svoju optiku. Práve toto je však oblasť, ktorá si zaslúži pohľad zhora a človeka, ktorý vie posadiť všetkých zainteresovaných za jeden stôl – vrátane seniorov. **V rámci programu Strieborný dlh chcem klásť dôraz na niekoľko oblastí:**

- **V oblasti sociálnych vecí** chcem hovoriť o premene vianočného príspevku k dôchodku na skutočný a plnohodnotný 13. dôchodok

- **V oblasti zdravotníctva** chcem hovoriť o znižovaní doplatkov na lieky a oslobodzovaní seniorov od doplatkov v prípadoch liekov, ktoré najčastejšie užívajú

- **V oblasti dopravy** chcem hovoriť o komplexnej úprave zliav a cestovaní zadarmo v rámci vlakovej, autobusovej i mestskej hromadnej dopravy. Verím, že sa nám aj po rokovaní so samosprávami podarí dospieť do štádia, kedy dôchodca dostane jednu zľavovú kartu so všetkými svojimi dopravnými zľavami a nebude musieť obiehať kvôli tomu množstvo úradov

- **V oblasti kúpeľníctva** chcem hovoriť o liečebných poukazoch zadarmo

- **V oblasti kultúry** musíme nájsť zmysluplný spôsob, ako seniorom umožniť čo najširší prístup na

podujatia, ktoré beztak financuje štát či samospráva. Nenaťahovajme si, že so staršími ľuďmi všetko vyriešime tým, ak im poštar raz ročne prinesie obálku s nejakým príspevkom. Ľudia vo Vašom veku potrebujú počuť, že si ich prínos spoločnosť váži, potrebujú mať pocit, že sú stále užitoční.

Preto budem iniciovať systematické vytváranie komunitných centier za pomoci samospráv, kde dostanú seniori možnosť rozvíjať svoje koničky, ale i venovať sa rôznym druhom prác, ktoré pre nich môžu mať aj finančný prínos

Nechcem hovoriť o senioroch bez seniorov. Poznať ich potreby je mimoriadne dôležité a preto budem organizovať stretnutia, ktoré prinesú nové impulzy. Chcem byť prezidentom pre sociálnu a jednotnú budúcnosť Slovenska. Zároveň mám ambíciu byť aj hlavou štátu, ktorá rešpektuje a váži si ľudí, čo pre túto krajinu tvorili hodnoty a nasadzovali za jej slobodu života. Chcem byť prezidentom všetkých, čo milujú Slovensko a želajú si pokoj a prosperitu.

Čo píšu iní

(Dokončenie zo str. 2)

Španieli si vychvalujú Modrú divíziu

Jedni z najpopulárnejších španielskych novin ABC uverejnili článok o „hrdinskej“ bojovej ceste „Modrej divízie“ (po španielsky División Azul, oficiálne División Española de Voluntarios, po nemecky Blaue Division), ktorá počas Veľkej vlasteneckej vojny bojovala proti ZSSR v zostave Wehrmachtu a zúčastnila sa blokády Leningradu. V článku sú jej vojaci (v modrých košeliach) označení za „neohrozených chrabrych bojovníkov“.

Španielski vojaci „neochvejne, vyrovnávajú sa s ťažkosťami, pozerali smrti do očí“, „kladli dôstojný odpor“ Červenej armáde, nachádzajúc sa pri tom „v najťažších podmienkach“, prináša podstatu obsahu článku RIA Novosti. Jeho autor si myslí, že španielska divízia sa osobitne vyznamenala v roku 1943 počas bojov pri Volchove, kde sa jej jednotky zúčastnili „pri obkolesení Leningradu“.

„V Krasnom Bore (Červený Bor), čo je predmestie Leningradu, 5900 Španielov s ľahkou výzbrojou muselo niekoľko hodín odražať mohutný tlak 38 praporov Červenej armády, podporovaných veľkým počtom delostrelectva a tankov,“ píše španielsky list.

Autor pri tom považuje úspech operácie za nepatrný, ktorá bola ukončená oslobodením Červeného Boru. „Úspechy stalinskej armády boli značne vzdialené od toho, aby mohli byť označené za víťazstvo,“ hovorí sa v článku. Autor pri tom dodáva, že „vďaka hrdinskému odporu španielskych dobrovoľníkov“ padlo 7–9 tisíc sovietskych vojakov. „Ambicióznou operácia Polárna hviezda o oslobodení Červeného Boru krachla kvôli vysokej cene červenoarmejcov od Španielov,“ podtrhuje sa v článku.

Španielski čitatelia reagovali na článok rôzne. Napríklad, že názov článku je žalostný, že „Modrá divízia“ len predĺžila obkolesenie Leningradu, v ktorom zahynulo okolo milióna ľudí, že v nemeckej tlači by sa článok, pripomínajúci boj nacistickej armády na území iného štátu nemohol objaviť a že „toto je možné len v Španielsku“.

„Modrá divízia, ktorá niesla oficiálny názov 250. divízia španielskych dobrovoľníkov mala v lete 1941 vyše 18 600 ľudí (Dobrovoľníci boli nemeckou stranou prijatí 24. júna 1941 v celkovom počte 2 612 dôstojníkov a 15 492 pešakov.). Za čas existencie modrou divíziou prešlo od 40 do 50 tisíc Španielov. Straty divízie činili 5 tisíc mŕtvych a 9 tisíc ranených. V októbri 1943 ju diktátor Francisco Franco stiahol z frontu a rozhodol o jej rozpustení.

A čo o Španieloch povedal nemecký generál Franz Halder? „Ak zbadáte nemeckého vojaka neoholeného, s rozopnutou blúzou a opitého, neponáhľajte sa s jeho zatknutím, pretože pravdepodobne je to španielsky hrdina.“

Podľa vz.ru a TASS z 18. a 19. 2. 2019

Zodpovedne sme bilancovali (a kriticky posudzovali)

Činnosť žilinskej oblastnej organizácie SZPB sa opiera o tri základné piliere. O organizovanie spomienkových stretnutí k výročiam oslobodenia obcí regiónu a výročiam SNP, o organizovanie vedomostných a poznávacích zájazdov na pamätné miesta protifašistického odboja doma i v zahraničí a o spoluprácu s mládežou, hlavne v základných školách a 8-ročných gymnáziách.

Presne toto zaznelo 21. februára v správe o činnosti oblastnej konferencie so zdôraznením, že táto koncepcia sa nielen osvedčila, ale aj výraznou mierou prispela k posilneniu postavenia organizácií SZPB v tunajšej verejnosti.

Tento poznatok si vypočuli aj hostia: predseda SZPB Pavol Sečkář, viceprimátor Žiliny Vladimír Randa, starosta Makova Martin Pavlík, zástupca vojenského útvaru Pavel Švelka, predsedníčka OZ AKURAD (Aktivity Kunerádskej a Rajeckej doliny) Petra Dubeňová a predsedovia organizácií ČSBS z Ostravy a Vsetína, klubu vojenských výsadkárov, klubu ZV SR a okresnej organizácie JDS. Čestné miesto na konferencii zaujal 99-ročný bývalý čs. partizán v Taliansku František Marek, ktorého sála privítala veľkým potleskom. A ešte väčší zaznel pri odovzdávaní mu najvyššieho vyznamenania SZPB, medaile Za vernosť.

Prednesená správa si pochválila podporu, ktorá sa žilinskej organizácii dostáva od štátnych a samosprávnych orgánov i od partnerských organizácií. A určite aj toto je prínosom k dosiahnutiu jej hlavného cieľa, že za hodnotené obdobie sa rozšírila o 52 nových členov. Prijatie nových 185 členov teda s plusom eliminovalo 133-členský úbytok. Žiaľ, Žilinčania medzi nimi stratili aj 31 priamych účastníkov protifašistického odboja.

Medzi informáciami zaznelo i to, že hospodárenie oblastného výboru bolo vyrovnané, k čomu prispela i materiálna pomoc vojakov žilinského vojenského útvaru a jeho veliteľa pri spomienkových stretnutiach a rozlúčkach s vojnovými veteránmi.

Neodmysliteľná je pomoc Veľvyslanectva Ruskej federácie v SR a samospráv pri rekonštrukcii a obnove pamätných miest a hrobov vojakov Červenej armády a čs. armádneho zboru v regióne. Zrenovovaný bol hrob červenoarmejcov na obecnom cintoríne v Stráňavách, pamätník vojakom Červenej armády v Skalitom, pomník vo Veľkom Rovnom a celková renovácia Cintorína vojakov Červenej armády na Bôriku v Žiline. „Splnili sme si tým sľub, ktorý sme dali v roku 2015 našim členom a občianskej verejnosti. Zosobnili sme vojakov, padlých v bojoch o severozápadné Slovensko 18. armády gen. A. J. Gastiloviča, pochovaných v spoločných hroboch. Na pamätných tabuliach sú už natrvalo zapísané mená 1907 červenoarmejcov,“ uviedol v správe predseda oblastného výboru SZPB.

V diskusii okrem hostí vystúpilo 16 delegátov, prevažne s hodnotením činnosti svojej organizácie, ale aj s problémami, ktoré majú pri spolupráci so školami, pri rozširovaní členskej základne a v aktivite členov. Závažné pripomienky boli vznesené na podmienky práce výborov základných organizácií, ktoré vo väčšine nemajú miesto na rokovanie v samosprávnej inštitúcii a tak „predseda úraduje u seba doma“.

Predseda SZPB P. Sečkář pozitívne ocenil priebeh konferencie, prístup delegátov, prácu oblastného výboru a základných organizácií. Informoval o príprave XVII. zjazdu SZPB a o aktualizovanom návrhu programového zamerania SZPB na nasledujúce obdobie. Poukázal i na problémy, s ktorými sa SZPB stretáva. Vyjadril presvedčenie, že dobrou prácou a spoločným úsilím ich dokážeme prekonať.

Podporu tomu vyjadril aj viceprimátor V. Randa, pretože žilinská oblastná organizácia SZPB „má dôstojné postavenie medzi občianskymi združeniami a v spolupráci so samosprávou prispieva k pozitívnemu zachovávaniu tradícií boja za národnú slobodu“.

Predsedička OZ AKURAD P. Dubeňová informovala, ako sa mladým ľuďom z Kunerádu v spolupráci so starostkou podarilo obnoviť „kunerádsku tradíciu“, ktorá sa už stáva regionálnou aktivitou Rajeckej doliny.

Zahranční hostia si pochválili našu spoluprácu a zvýraznili, že spoločné aktivity a účasť na spomienkových stretnutiach majú širší rozmer v rozvíjaní spolupráce a bratských vzťahov medzi našimi národmi. O to nám ide.

Oblastná konferencia v Žiline sa zaoberala aj celozväzovou témou. Podporila predložený návrh Stanov SZPB i Programového zamerania SZPB a vyjadrila súhlas so zachovaním Historických odbojových skupín SZPB.

V uznesení sa zaviazala rozvinúť spoluprácu zo základnými školami v mieste pôsobenia a do roku 2020 rozšíriť členskú základňu na 15 ZO SZPB a dosiahnuť počet členov nad 400.

Oblastná konferencia potvrdila vo funkcií predsedu Juraj Drotára a zvolila ho za člena ústrednej rady. Zvolila si tiež 10-členný oblastný výbor, 3-člennú revíznú komisiu a delegátov na XVII. zjazd SZPB. Odporučila za členku ústrednej revíznej komisie Annu Uríkovú. **Juraj Drotár, foto Ivan Židek Kardoš**

P. Sečkář odovzdáva vyznamenanie F. Marekovi.

Miesto pre...

Pavla Brndiara,
predsedu OblV SZPB Rimavská Sobota

Oblastná organizácia SZPB Rimavská Sobota má 15 ZO SZPB, ktoré evidujú 873 členov s priemerým vekom 57,9 rokov.

Čím sa zaoberáte v tomto období?

– Po dôslednom zhodnotení diskusných príspevkov z výročných členských schôdzí sme podnety našich členov zapracovali do správy o činnosti oblastnej organizácie.

Desať diskutujúcich, ktorí sa zamerali na zhodnotenie doterajších aktivít a zámerov do budúcnosti, na konferencii venovalo pozornosť aj rozširovaniu členskej základne. **Za jednu z možných foriem získavania nových členov označili pozývanie vytypovaných potenciálnych členov na rokovanie výborov ZO SZPB, kde ich bližšie oboznámime so zameraním a činnosťou SZPB.**

Čo považujete za váš najväčší úspech a čo sa vám nedarí?

– Úspešné organizovanie miestnych a oblastných kôl vedomostnej súťaže žiakov s pozitívnym vplyvom na ich vedomosti z histórie protifašistického odboja. Dará sa aj spolupráca ZO SZPB so školami. Spomeniem streleckú súťaž na počesť maršala Malinovského v Tornaľi, spoluprácu mladých hasičov so ZO SZPB v Rimavskej Sobote, pri zabezpečovaní našich výročí striedavo školami v Tisovci s celým programom žiakov, súťaž žiakov o poznanie povstania v Klenovci, besedy na školách s plk. v. v. Ladislavom Sládekom, Júliusom Molitorisom a predsedom HDK Jozefom Pupalom. **Ako prvým na Slovensku sa nám podarilo uskutočniť v spolupráci s Ministerstvom obrany SR akciu „Cesta hrdinov SNP pod duchovným námetom“.** ZO SZPB armádneho generála L. Svobodu v Čiernom Potoku každoročne úspešne zabezpečuje akciu „Kvapka krvi SNP“. Na spracovanie našej histórie v regióne sme vydali turistických sprievodcov „Cesta SNP v Malohonte“, „SNP v Malohonte“, „SNP v Klenovci“, „SNP v Hnúšti“, „SNP v Tisovci“ a „Bojisko SNP pri Rimavskej Bani“... Pripravili a zabezpečili sme orientačné označenia (pútače pri cestách) pod názvom „Cesta SNP Gemer – Malohontom“. Vďaka za tieto skromné výsledky patrí predsedom a výborom základných a oblastných organizácií a osobitne priamemu účastníkovi SNP Júliusovi Molitorisovi.

Nedarí sa nám zaplniť členskú základňu po veľkom úbytku priamych účastníkov protifašistického odboja, keď naša organizácia roky predstavovala vyše 1 000 členov. Máme pocit, akoby aj prvenstvo regiónu v nezamestnanosti a veľký odliv ľudí za prácou sa podpisovali pod túto skutočnosť. Rovnako sa nedarí v odbere dvojtýždenníka Bojovník.

Čo by ste potrebovali na zefektívnenie práce od XVII. zjazdu SZPB?

– Osobne si myslím, že SZPB v posledných rokoch vykonal rad opatrení na zefektívnenie činnosti. Väčšina funkcionárov vie, čo je poslaním Zväzu a zabezpečuje úlohy v celej členskej základni. Žiaľ, výsledkom nepomáha, že u mnohých predstaviteľov štátu sa slová rozchádzajú s činmi a mladej nastupujúcej generácii sa v školách a cez masmédiá pravdy nedostáva.

Jozefa Havla,
predsedu OblV SZPB Nitra

Nitrianska oblastná organizácia SZPB v 15 základných organizáciách združuje okolo 380 členov, zaznamenala však ich výrazný pokles. Keďže pôsobí na území troch okresov (Nitra, Topoľčany a Zlaté Moravce), zvyšujú sa jej nároky na zabezpečenie osobného kontaktu vedenia s výbormi a najmä s členmi základných organizácií v koncových obciach okresov Topoľčany a Zlaté Moravce. Preto prijali opatrenie formou zodpovednosti jedného z členov predsedníctva za konkrétnu organizáciu v okolí jeho bydliska.

Čím sa zaoberáte v tomto období?

– Na predsedníctve a následne na oblastnej konferencii SZPB sme prerokovali pripomienky, návrhy a podnety z výročných členských schôdzí ZO SZPB.

Na konferencii zaznela aj silná kritika minuloročných osláv Výročia SNP a obavy, že tohtoročné budú rovnaké.

Aký je momentálne váš najväčší úspech a čo sa vám nedarí?

– Po čase sa nám podarilo obnoviť činnosť oblastnej HDK a s novými členmi zvýšiť jej aktivitu. Na druhej strane medzi novo prijatými členmi je málo mladých ľudí do 30 rokov.

Čo by ste potrebovali na zefektívnenie práce od XVII. zjazdu SZPB?

Vychádzajúc z našich podmienok, myslím si, že zjazd by mal zväziť nižšiu vekovú hranicu na prijatie za člena SZPB. V podmienkach našej oblasti zatiaľ nie sú podmienky na vytváranie mládežníckych skupín pri ZO SZPB. Uvidíme čo nám prinesie zahájenie spolupráce s mladými ľuďmi z Klubu Ladislava Novomestského a Mladými sociálnymi demokratmi.

Vladimír Dobrovič

Naša krvou vykúpená protifašistická pravda musí znieť aj keď by sme ju mali hovoriť presile.

Holokaust, vojna, povstanie alebo, ako to skutočne bolo?

Medzinárodný Deň pamiatky obetí holokaustu pripadá na 27. januára. Túto tému preberáme aj na hodinách dejepisu v 9. ročníku a preto som sa rozhodla zorganizovať prednášku – besedu s členmi SZPB.

Napriek tomu, že vzdelávanie o holokauste odporúča aj Dodatok č. 1 k štátnym vzdelávacím programom pre gymnáziá a stredné odborné školy, určite nezaškodí túto tému prebrať aj na základných školách. Predsa len sa v učebniciach dejepisu preberá len okrajovo.

V pondelok 18. februára nás na pozvanie navštívili členovia oblastnej organizácie SZPB z Nového Mesta nad Váhom a Zväzu vojakov SR Klub Nové Mesto n/V pplk. v. v. Kamil Krištofik a plk. v. v.

Jozef Dvorštiak, ktorý bol počas 2. sv. vojny vo veku našich ôsmakov a deviatakov.

Prednášatelia rozprávali o holokauste, 2. sv. vojne, o slovenskom štáte i o SNP. Počas rozprávania rozdali žiakom na ukážku rôzne fotografie a mapy. Žiakom sa páčilo najmä spontánne rozprávanie pána Dvorštiaka, ktorý zažil vojnu na vlastnej koži, ale vedel porovnať aj vojnu v Iraku, ktorej sa zúčastnil ako vojak na misii. Asi najviac sa čudovali, ako mohol vo vojnovom období, keď boli zbombardované mos-

ty, chodiť 16 km do školy, aj zo školy peši.

Rozprávania bolo poučné, miestami smutné, ale aj vtípné. Všetky spomenuté témy majú taký široký záber, že nebolo možné zmerať sa s nimi do 2 vyučovacích hodín. Žiaci mali pripravené množstvo otázok, no, žiaľ, z časového hľadiska sa na všetkých nedostalo. Azda niekedy na budúce.

„Pokiaľ budete rybu súdiť podľa jej schopnosti šplhať sa na strom, tak bude celý život veriť tomu, že je hlúpa.“ Tento citát od Alberta Einsteina patrí medzi moje obľúbené a osobne si myslím, že každý má právo zaujímať sa o predmet, ktorý ho najviac baví. Nie

Hriňová už má tabuľu s menami osloboditeľov

Pod Polanou v meste Hriňová sme oslávili 74. výročie jej oslobodenia. Pri tejto príležitosti, na znak vďaky za slobodu bola odhalená (ale nebola definitívne osadená) tabuľa s menami vojakov Červenej armády, ktorí položili svoje životy v Hriňovej a okolí. Oficiálni účastníci položením kytic vzdali hold padlým.

Slávnostného odhalenia sa zúčastnila kultúrna atašé veľvyslanectva RF Jekaterina Rogalskaja,

primátor mesta Stanislav Horník, podpredseda BBSK Roman Malatínek, podpredseda OblV SZPB zo Zvolena Milan Sarvaš a za SZPB v Hriňovej jej predseda Ladislav Moravčík.

Po príhovorech sa kultúrnym programom predstavili žiaci ZŠ a MŠ Hriňová, školská a spevácka skupina Hriňovčanky.

Definitívne osadenie pamätnej tabule pre zlé poveternostné podmienky bude zrealizované pri príležitosti Dňa víťazstva na fašizmom. - LM -

Vydarená prednáška a beseda

Základná organizácia SZPB brigádneho generála Karola Pekníka v Pezinku, v spolupráci s mestským úradom, kultúrnym centrom a vedením základných škôl už pravidelne organizuje vedomostnú súťaž Medzníky 2. svetovej vojny.

Keďže však nechceme, aby sa táto akcia zredukovala len na skúšanie a overovanie vedomostí, snažíme sa pomôcť v rozširovaní poznatkov žiakov a možno aj pedagógov z našej novodobej histórie aktívnym príspevkom formou prednášok a besied.

Ostatnú takúto akciu sme realizovali v kinosále Domu kultúry v Pezinku 19. februára 2019. Odbornú prednášku na tému SNP aj za použitia audiovizuálnej techniky predniesol vojenský historik

Jozef Bystrický z VHÚ Bratislava. Aktívnu besedu so žiakmi mal aj bývalý červenoarmejec Ján Chudík. Prítomným ukázal deformovanú guľku, ktorú mu vyope-

Na tribúne zľava: J. Bystrický, O. Kuňak, J. Chudík, viceprimátorka Pezinka Mária Wagerová a nový predseda ZO SZPB v Pezinku pplk. v. v. Ivan Macsovský.

každého zaujíma práve dejepis, alebo témy ako vojna, holokaust a podobne, ale všeobecný rozhľad o svojich dejinách by sme mali mať všetci bez výnimky.

Na druhý deň po prednáške som mala veľmi peknú spätnú väzbu od žiakov. Zaujala aj tých skeptickejších. Vedeli reagovať na moje otázky, čo si zapamätali

a čo sa im najviac páčilo. Prejavili záujem aj o ďalšiu prednášku, resp. besedu, kde by sa mohli viac pýtať práve oni.

Na záver besedy sa naše devia-

Katarína Kučerová učiteľka ZŠ s MŠ Jozefa Miloslava Hurbana, Bečov

Výročie SNP musí byť bez súvislosti 15. výročia vstupu SR do NATO

Dňa 13. februára 2019 sa v Detve konali oslavy 74. výročia oslobodenia od fašistických okupantov. Osláv sa zúčastnilo vyše 200 našich spoluobčanov. Čo je zvlášť potešiteľné, bolo medzi nimi vidieť aj deti a mládež. Ukázalo sa, že spolupráca ZO SZPB Detva so školami začína prinášať pozitívne výsledky.

Slávnostné podujatie sa začalo pri pamätníku SNP položením venčov a kytic zástupcami mesta, politických strán a hnutí, záujmových a občianskych združení. Oficiálnu časť otvorila hymna SR. Zaspievali ju členovia speváckej skupiny SENIOR z Klubu dôchodcov č. 3 v Detve. Po básni primátor Detvy Ján Šufliarský verne zhodnotil

a faktami podložil okolnosti oslobodzovania mesta. Nezapadol pri tom vyzdvihnúť nezastupiteľnú úlohu Sovietskeho zväzu a Červenej armády. Po vystúpení primátora speváci skupiny SENIOR zaspievali niekoľko piesní, ktoré vhodné

zapadli do atmosféry osláv a vytvorili všeobecne dobrú náladu. Potom sa členovia ZO SZPB zišli na členskej schôdzi. Na základe diskusných príspevkov prijali na nej uznesenie ostro odsudzujúce snahy organizátorov celoštátnych

Július Feješ, predseda ZO SZPB Detva

Príbehy vojakov z dvoch vojen nie sú uzavreté

Z príležitosti sto rokov od ukončenia Veľkej vojny pribudol nový pomník na počesť padlých vojakov aj v Dolnom Srní, nevelkej obci pod Veľkou Javorinou.

Obecné zastupiteľstvo tým splnilo dlh voči svojim predkom, ktorí zahynuli v rokoch 1914–1918 na bojiskách v jednotkách trenciánskeho 71. pešieho pluku už pri jeho prvom nasadení v rámci Rakúsko-uhorskej CK armády v poľskom priestore haličského frontu pri Polichne. Už tam pluk utrpel vysoké straty a ďalší vojaci padli pri operáciách na Balkáne.

Na skromnom pomníku zhotoveného formou hrobového miesta sú položené štyri tabule s menami šestnástich padlých. Ako rodák z tejto obce a archivár Registratúrneho strediska ÚR SZPB zaujímal som sa o bližšie spoznanie vojnového putovania týchto vojakov s tragickým koncom. Po bádani vo zväzkoch vojenských matrik „trenčianskeho“ 71. pešieho pluku som zistil iba záznam o Jánovi Margeti-

novi, roľníkovi, narodenom v roku 1896, ktorý padol v boji 21. júna 1918 a pri ústupe nebol ani pochovaný, zostal na talianskom bojisku v provincii Treviso Castello. Záznamy v matrikách robili zväčša poľní kurátori. Ak vojak zahynul niekde v poli spolu s celou jednotkou, alebo osamotene, oznam o smrti sa ku kurátorovi nedostal a tak ani tieto záznamy neposkytujú úplný obraz o padlých. Veľmi stručné informácie môžu poskytnúť miestne farské matriky alebo zachované dokumenty od pozostalých.

Jeden vzácny dokument – list od starého otca Jána Gavalca z balkánskeho frontu daroval jeho vnučka Želmíra Bánovská do obecných kroník. Písal ho 26. septembra 1916 tesne pred svojou smrťou. V obsahu vyjadril veľkú lásku k rodičom:

„Tatenko, mamenka z môjho synovského srdca vás čo najsrdečnejšie pozdravujem a dobrého stáleho zdravia, sily a predĺženia veku na vaše utrpené dni vám od pána Boha viňšujem...“ Manželke: Manželka moja vrele milovaná, úprimná, verná, veľmi dobrá Anička, teba si z môjho veľmi skormúteného manželského srdca a vrelej lásky čo najsrdečnejšie a najúprimnejšie pekne pozdravujem...“ Odkaz deťom: „Tak podobne aj vás, dieťky moje vrele milované čo najvrelšie pozdravujem: Aničku, Ičku, Janka, Kačku, Evku aj Martinka...“

Na štyroch stranách pekným rukopisom napísaného listu sa posťažoval na zhoršujúce sa zdravie s bolesťami žalúdka „...mám celé vnútro veľmi boľavé, nemôžem jesť a toto není žiadnej pomoci...“

Jeho manželka neskôr sa dozvedela, že sa vybral do dediny kúpiť mlieko a pri návrate k jednotke ho niekto z domácich obyvateľov za-

strelil. Kamaráti ho našli mŕtveho na ceste, pochovali na cintoríne a hrob označili dreveným krížom. Miesto nie je známe.

Pri inštalovaní nových pomníkov obetiam vojen bolo by vhodné umiestniť meno padlých na spoločný pomník aj z ekonomických dôvodov, lebo na druhý už obec nemusí mať financie a mladí poslanci dobrú vôľu.

Nový pomník padlým v 1. svetovej vojne.

Vzdávame im česť

Položením venčov k opravenému Pamätníku na bratislavskom cintoríne v Slávičom údolí si bratislavská oblastná organizácia SZPB uctila obeť prvého z plátich transportov, ktorými sa fašistická vláda vojnové SR zbavovala svojich politických odporcov z radov inteligencie, kultúry, technických a iných odborníkov i robotníctva a vyvážala ich do koncentračného tábora Mauthausen.

Tragickú udalosť spred 74 rokov priblížil predseda OblV SZPB Bratislava Martin Krmo. Pietnej spomienky sa 19. februára 2019 zúčast-

nil aj ústredný tajomník SZPB Viliam Longauer. Finančné zdroje na opravu pamätníka poskytla mestu ministerka vnútra D. Saková.

Pri dolnorakúskom mestečku Melk zaútočili 19. februára 1945 americké lietadlá na kolónu vojenských nákladných áut, v ktorých boli preväzané popredné osobnosti SNP, predstavitelia ilegálnej KSS, rasovo perzekvovaní a väzni ľudáckeho režimu. Pri nálete bolo zabitých 24 väzňov a 45 ťažko zranených. Tých odviekli do blízkeho koncentračného tábora Melk, kde ich nechali zahnúť bez vody, jedla a ošetrovania. Ostatných väzňov odtransportovali do Mauthausenu. Iba niekoľko sa dožilo oslobodenia. - vič -

Šťastná generácia

Väčšina z nás patrí k šťastnej generácii, ktorá nezažila vojnu. Tí druhí sa pomaly tíško vytrácajú. A s nimi odchádzajú aj spomienky na ťažké časy. Naše šťastie však nie je samozrejmosťou.

V našej obci pracuje pod vedením M. Vachovej organizácia, ktorá nám všetkým pripomína, že o život v mieri by sme sa mali starať.

ZO SZPB v Ľubietovej má z roka na rok viac členov. V spolupráci so základnou školou odhaľuje mladšej generácii históriu vojnových čias. Spoločne sme sa zúčastnili zájazdu do koncentračného tábora v Osvienčime, navštívili sme Múzeum holokaustu v Sereďi, tento rok vojenský cintorín v Martine. Najhlbší dojem na našich žiakov vždy urobí rozprávanie priamych účastníkov a pamätníkov z čias vojny.

Úcta bojovníkom proti nacizmu a fašizmu

Položením venčov na Slavíne, mieste odpočinku vojakov Červenej armády, pri príležitosti štátneho sviatku RF Dňa obrancu vlasti, sme vzdali úctu našim osloboditeľom z područia nacistického Nemecka.

V piatok 22. februára sa pri pamätníku poklonili veľvyslanec RF Alexej Leonidovič Fedotov a ďalší diplomati, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, ústredný tajomník SZPB Viliam Longauer s početnou skupinou členov SZPB.

Pietny akt sa konal bez slova. Symbol sedemmetrovej sochy červenoarmejca rozdupávajú-

ceho nemecký hákový kríž nad monumentom Slavína je však veľavravný. Pripomína, že slo-

Členovia SZPB si uctili štátny sviatok RF Deň obrancu vlasti na mieste odpočinku vojakov Červenej armády, ktorí padli pri oslobodzovaní našej vlasti.

Dcéra o spomienkach otca – výsadkára

Ján Čintala bol vojakom – výsadkárom 2. paradesantnej brigády, avšak priradený k nej bol až na našom území. S predurčením na diverznú činnosť v nepriateľskom tyle.

Jeho dcéra Mária Ficová nám o otcovi povedala, že osobne veľmi ťažko znášal spoločenský nezáujem o protifašistický odboj, pričom on ním žil po celý život. „Do Svobodovho zboru sa prihlásil dobrovoľne, avšak dlhá, niekoľkomesačná choroba zabránila jeho bojovému nasadeniu. S protifašistickým odbojom bol však spätý už aj predtým, keď v Trebišove pomáhal partizánom.

Dobrovoľne pomáhal aj svojim susedom. Určite mnohým zachránil život, keď vlastnými rukami vykopal bunker, v ktorom sa ich zachránilo okolo dvadsať. Dnes počuje kroky, ako im nad hlavami chodili Nemci,“ spomenula dcéra Mária a dodala: „Naozaj, veľmi ťažko znášal, že doposiaľ nebol docenený. Preto je veľmi rád, že dostal aspoň toto vyznamenanie.“

Počas oblastnej konferencie SZPB odovzdal tajomník ÚR SZPB V. Longauer Jánovi Čintalovi pamätnú medailu za obetavú prácu pre rozvoj SZPB.

Keďže dcéra Mária má otcove odbojárske krôčiky zmapované, požiadali sme ju o nejakú príhodu. Spomenula jednu, keď ich ako výsadkárov niekde ubytovali na noc v starej kasárenskej budove a niektorí chlapi si tam išli zakúriť do kachlí. Ján Čintala im to však nedovolil, najskôr sa išiel presvedčiť, či ich tam nečaká záker-

nosť. A veru čakala, pretože z kachlí vybral odistené granáty. **Zaznamenal V. Mikunda**

Medailu Jánovi Čintalovi odovzdáva ústredný tajomník SZPB V. Longauer, uprostred nich je dcéra Mária.

S láskou spomíname na nášho dedka Ludvika Šušola

Náš dedko už nežije. Zomrel 10. novembra 2010. My na neho nezabúdame a často ho spomíname. Niekedy si prečítame jeho spomienky, ktoré prežil vo svojom živote, a na hrôzy vojny, ktoré nevedel zabudnúť.

Keď bol ešte mladý, vypukla 2. sv. vojna. Bolo to hrozné, keď nevinní ľudia museli narukovať a trpieť hrozné muky. Nevinne zomierali na frontoch alebo v horách.

Dedko pochádzal z obce Cigeľ. Tu sa proti fašistom vytvorila partizánska skupina Major a jej veliteľom bol František Minis. Dedka za partizána nevzali, lebo bol mladý. Tak si aj mladí založili mládežnícku skupinu, lebo aj oni chceli pomáhať. Nosili partizánom potravu a lieky, správy o Nemcoch, pomáhali kopat zákopy.

Nemci často chodili do dediny a sledili. Hľadali partizánov, ale ľudia im nič nevyzradili. Bola tuhá zima a pre Cigeľčanov nastal krvavý deň. Gestapo a fašisti 13. januára 1945 obsadili dedinu a mnohých občanov odviekli. Medzi 123 občanmi bol aj náš dedko Ludvik, hoci mal len 17 rokov. V Prievidzi ich vypo-

čúvali, mučili, bili. Chceli, aby vyzradili, kde sú partizáni. Ale oni mlčali a vydržali. Potom 23 občanov umučili k smrti.

Keď prechádzal front, bolo to hrozné. Ľudia sa báli o svoje životy. Všade bolo plno Nemcov. Cez vojnu chýbali potraviny. Deti vraj nepoznali čokoládu ani banány. Večer museli zatemňovať, nesmeli chodiť po dedine.

Radostný bol 4. apríl 1945, keď sovietski vojaci oslobodili Cigeľ. Občania na hrôzy vojny nezabúdajú. Založili si Izbu revolučných tradícií, kde sú uložené spomienky na vojnu. Každoročne v januári býva Pochod vďaky. Mnoho ľudí ide do hôr po partizánskych chodníčkoch a spomínajú na partizánov.

Dedko a babka Gabika s deťmi bývajú v Pezinku. Dedko bol plukovníkom a pracoval s vojakmi. V meste mu udelili titul Čestný občan mesta Pezinko. Často chodíme k jeho hrobu a s láskou na neho spomíname. **Vnukovia Juraj, Ľubomíra, Martin, Dominika, Jana, Zuzana a pravnukovia Tereška, Juraj, Katarínka, Šimon.**

Úryvok z knihy „SPOMÍNAŤ A NEZABUDNÚŤ, SNP a druhá svetová vojna v spomienkach štyroch generácií“

Samuel Baran a jeho spomienky

V Bojovníkovi č. 18/2018 sme priniesli prvý rozhovor s bývalým príslušníkom 2. čs. partizánskej brigády J. V. Stalina Samuelom Baranom a hneď nastolujeme chlapskú tému.

Hovoríte, že veliteľ vášho oddielu kpt. Miloš Uher bol skutočný chlap. Ako to myslíte?

– Bol nekompromisný, spravodlivý a bol v ňom obrovský kus človečiny. Bol zapálený pre vec a svojich sa vždy zastal.

Počul som, že veľmi nenávidel Nemcov!

– Toto neviem presne vymedziť, ale priateľom im nemohol byť. Vtedy naša nenávisť nesmerovala len proti fašistom, ale aj proti Nemcom ako takým. Vôbec všetka vtedajšia atmosféra bola proti nim. I proti ľudáctvu.

V kolkých bojoch ste boli spolu s kpt. M. Uhrom?

– Vo viacerých, z čoho dva boli veľké. Bojový krst som dostal pri Poriadí, väčšie boje boli pri Kopcovom a pri Hlavine.

Keď hovoríme o Uhrovom oddiele, aké množstvo partizánov máme mať na mysli?

– Okolo dvesto. Postupom času sa to muselo decentralizovať, pretože to nešlo orga-

nizačne a hlavne zásobovaním „utiahnuť“. Veď to bolo obrovské množstvo krkov, ako sa hovorí.

Kolkokrát sa vám vtedy darilo jest?

– Ako kedy. Niekedy jedenkrát, niekedy aj trikrát, ale niekedy aj nič. Ak bol poplach, vtedy si ani kuchári nepomohli. Ako tak si náradie a potraviny zbalili a rýchlo s nimi utekali kam sa určilo.

Pri partizánskom živote sa nič nevedelo vopred. Nič nebolo isté. Ani jedlo, ani spánok, nič.

Čo sa dialo s nováčikmi, ktorí k vám prišli? Zacvičovali ste si ich?

– Keď som bol sám nováčikom, tak som prešiel skráteným dvoj-trojdňovým základným výcvikom. Cvičilo sa aj vtedy keď bolo „tichšie“.

Akú ste mali zbraň?

– Pušku a granáty. Ako väčšina. V oddiele sme mali asi tri guľomety, velitelia mali automaty. Niečo také, ako minomety, to sme nemali. Ani brigáda ich nemala.

Vznikal by tu problém s ich prepravou. Skrátka, vyzbrojení sme boli len tým, čo sme si vedeli sami odniesť.

Keď išli na vás Nemci, mali minomety?

– Áno, tí ich mali. Pre nás to bol aj najväčší problém. Pri boji v lese nás veľakrát zachránili stromy. Veľa nemeckých striel pochytili.

Čo hovorili rodičia na to, že ste pri partizánoch?

– Neboli nadšení. Zároveň si však boli vedomí, že nebolo iného východiska.

A ak by sa bola Hlinkova garda dozvedela kde ste?

– Asi by to bolo horšie. V našej oblasti ich, našťastie, príliš nebolo. A ak aj boli, tak

väčšinou to boli nejakí úradníci, štátni zamestnanci a tí sa „do boja“ príliš nehrnuli.

Horšie bolo, že režim mal všade svojich agentov. Aj medzi nami. Najviac medzi našimi Ukrajincami. Veď aj smrť Miloša Uhra bola zapríčinená komplotom agentov.

Čiže Miloš Uher padol kvôli komplotu agentov?

– Pomohli mu!

Dibrovovi tiež, nie?

– Hlavne Dibrovovi!!! Jeho vlastní ľudia boli tí, čo ho odpravili.

Naši rodáci by sa na to nedali. Všetci sme sa poznali, to by sa nedalo utajiť. A navyše, nikto z našich sa nechcel medzi partizánmi schovať, všetci k nim prišli lebo chceli bojovať.

Lenže v radoch Dibrovu a jeho skupiny..., bohužiaľ... **Teraz z iného súdka. Dala vám po vojne naša spoločnosť dostatočne najavo vďačnosť, že ste ju zbavili fašizmu a ľudáctva?**

– Príliš nie, no občas áno. Lenže nikdy nešlo o nejaké osobité výhody. Napríklad ja som po vojne hneď maširoval na vojenčinu, potom som pracoval vo fabrike ako klampiar, neskôr som vyštudoval právo... **Vladimír Mikunda**

Viete, že...?

...Rusko dalo Japonsku nepríjemnú otázku o svojom zlate?

Ide o cárske zlato, ktoré ukradol Kolčák a ktoré sa našlo v Japonsku. Pre krajinu vychádzajúceho slnka sa to môže stať veľmi nepríjemným faktom pri kurilskej téme. Osobitne v súvislosti s tým, ako Japonci požadovali od Ruska vojenskú kompenzáciu za svoju porážku.

Hodnota tohto zlata je dnes ekvivalentom 80 mld. USD, čo je naozaj vážnym argumentom v rozhovoroch dvoch štátov o tom, kto je komu čo dlžný?

Vie sa totiž, že proslulé zlato Kolčáka bolo nájdené v Japonsku a existujú aj dokumenty (ležia v archíve ruského MZV), ktoré umožňujú žiadať ho späť. Kolčák v tých časoch potreboval zbraň a tak obchodoval s mnohými krajinami. Najväčšiu časť zlata však získala japonská banka Yokohama Specie Bank.

V roku 2018 bola v Moskve vydaná kniha „Ruské zlato v zahraničí: niektoré výsledky hľadania“, ktorú pripravila celá skupina špecialistov, vrátane najväčšieho ekonóma, špecialistu na zlato Valetina Katasonova. Právnu expertízu dodal bývalý generálny prokurátor Jurij Skuratov.

V knihe sú uvedené údaje o nákupe Kolčáka v zlate, ktoré japonskí interveni zachvátili priamou krádežou v zime 1920. Za hranicu vtedy bez akýchkoľvek dokumentov „odplávalo“ 55 ton zlata, poznamenáva zdroj pod názvom „Caryhrad“.

V 1990-te roky začalo Tokio tvrdiť, že v Japonsku niet žiadne ruské zlato. Dokonca Rusku navrhovali tzv. „indonézsky“ variant riešenia danej otázky, čiže výmenou za veľkosťou adekvátne investície.

V súčasnej situácii, keď otázka cárskeho dlhu (vrátane zlata) bola právne usporiadaná prakticky so všetkými štátmi sveta, okrem Japonska, rozhovory o Kurilách a podmienkach podpísania Mierovej zmluvy treba organizovať aj s využitím zlatého „argumentu“. Pri tom si treba uvedomiť, že Japonsko, pod nadvládou ktorého sa počas 2. sv. vojny nachádzala polovica Ázie a ktoré sa do ostatných čias tradične orientovalo na Washington, požadovalo od Ruska kompenzáciu za svoju porážku.

Chcete vojnové kompenzácie? Potom odpovedzte, kde sú desiatky ton nášho cárskeho zlata, ozýva sa z Ruska.

...poľská vládna garnitúra, ktorá sa do vypuknutia 2. svetovej vojny správala výrazne protičeskoslovensky, len s istým sebazaprením trpela na svojom území vznik odbojových centráľ (Krakov, Varšava)?

Výrazne zmenila politickú optiku po nemeckom útoku. Dňa 3. septembra 1939 poľský prezident I. Mościcki vydal dekrét o utvorení Légie Čechov a Slovákov v Poľsku. Jednotka mala takmer tisíc príslušníkov a zúčastnila sa bojov v oblasti Ternopil'u. Vzdušných bojov proti Luftwaffe sa zúčastnili aj československí letci, ktorí pôsobili v poľských leteckých jednotkách.

A. Mikundová

Pripomenuli sme si 75. výročie Vianočnej dohody (5. časť)

Piate volné pokračovanie spravodajstva z konferencie, ktorá sa konala 12. decembra 2018 v Malom kongresovom centre SAV a ktorej sa zúčastnili členovia historických dokumentačných komisií.

Organizátormi podujatia boli ÚR SZPB a ObľV SZPB v Bratislave, Ústav politických vied SAV, Múzeum SNP v B. Bystrici a Klub Nového slova.

Jozef Bystrický z VHÚ: Vytvorenie vojenského ústredia SNR a príprava ozbrojeného povstania

Keď sa hovorí o pláne na ozbrojené povstanie, väčšinou panuje názor, že ho poznáme, že o ňom vieme všetko, ale pritom vždy spomíname len určitú časť a to, čo sa nepodarilo, to akoby v tomto pláne nebolo.

V Londýne sa už od roku 1941 pripravovali návrhy vojenského prevratu na Slovensku. Najprv to bola študijná skupina ministerstva obrany, potom to robil štáb pre vybudovanie brannej moci.

Obe koncepcie vychádzali z toho, že na Slovensku to prebehne tak, ako v rokoch 1919–1920, že dôjde k obsadeniu prvých miest a potom sa vojenskou mocou nastolí ČSR na území Slovenska.

Zvrat nastal v roku 1943 v dôsledku víťazstiev Červenej armády pri Stalingrade, Kursku, spojencov v severnej Afrike, po vylodení na Sicílii... a vrcholom bola pozitívna zmena pri nazeraní londýnskeho vedenia na situáciu na Slovensku po podpísaní dohody so ZSSR v decembri 1943. Vtedy už aj Londýn prišiel na to, že otázka Povstania na Slovensku nemôže byť len otázkou vojenského prevratu, ale že významnú úlohu tu musí mať aj politická zložka. Preto boli od septembra 1943 Londýnom vysielané na Slovensko rôzne správy a smernice, ako by sa malo Povstanie pripravovať.

27. januára 1944 prišiel na Slovensko Benešov odkaz, ktorý je podstatný z hľadiska toho, čo vojenské ústredie vlastne do tohto plánu zapracovalo: „V priamej súvislosti s pravdepodobným vývinom situácie na východnom fronte

treba počítať s nemeckou okupáciou Slovenska, ako s jednou eventualitou pri ďalších udalostiach. Môže k nej dôjsť z príčin vojenských v prípade, že sa slovenské územie dostane do oblasti etapy nemeckých armád, zasadených na východnom fronte. V prípade obsadenia Slovenska postaviť sa na odpor vojakmi!

Získajte pre odpor čo najviac jednotiek, pretože proti nemeckej armáde postaviť rovnocenný odpor nebude možné. Pripravte z vojenských jednotiek partizánske oddiely...“

Mýlia sa teda tí, ktorí tvrdia, že partizánske hnutie bolo cudzím prvkom odboja, že to bol výmysel komunistov!!!

Boli dve koncepcie partizánskeho hnutia. Jedna moskovského vedenia a druhá londýnska. Tá však spočívala v tom, že partizánske hnutie na Slovensku treba dostať pod velenie armády. Čiže nenechať ho ako samostatný prvok.

Pokračovanie Benešovho rozkazu: **Partizánske oddiely z vojenských jednotiek „sústrediť na strednom a východnom Slovensku, kde budú ničiť všetky železničné, cestné a drôtové spojenia smerom západ-východ a sever-juh a prepadať vojenské transporty materiálu a jednotiek. Do priestorov ich činnosti ukryte ihneď čo najviac vojenského materiálu a potravín. Zabezpečte spoluprácu so železničiarimi pri ničení železničných zariadení aj s mostmi.**

Odpor partizánskych oddielov udržte do jarných mesiacov, keď dôjde k väčšej spolupráci s ruským frontom! Zbrane z Ruska zhodia lietadlá, vyberte a hláste miesta, kam ich zhodiť.“

Zriadenie vojenského veliteľstva

Golian bol kompromisom pri voľbe predstaviteľa vojenského ústredia.

V januári 1944 sa na návrh plk. Miloša Marka, čo bol šéf zbrojnej správy na ministerstve obrany, ilegálna SNR obrátila na Viliama Talského. Výsledkom bolo, že s Talským sa môže rátať a zároveň mu ilegálna SNR dala pomerne všeobecnú úlohu do mesiaca pokúsiť sa zjednotiť odbojové zložky na Slovensku. Po mesiaci však Talský oznámil, že túto úlohu nie je schopný zvládnuť. Bolo teda treba hľadať iný kontakt.

Išlo to cez mjr. Jozefa Marka, ktorý z poverenia ilegálnej SNR sondať najskôr pôdu u gen. Štefana Jurecha. Jurech sa ale obával, že prijatím funkcie v odboji by vystavil nebezpečenstvu nielen seba, ale aj odbojové štruktúry a ponúkanú funkciu šéfa vojenského ústredia odmietol.

Preto sa Marko mal pokúsiť aj o rokovanie s generálom Augustínom Malárom. Ten bol však v Berlíne, preto k tomu nedošlo.

Medzitým došli známe správy z Londýna o oznámení Golianovej skupiny, že na Slovensku došlo k zjednoteniu vojakov a vytvoreniu vedenia, na základe čoho bol Golian menovaný za dočasný veliteľ vojenského ústredia.

Potom sa 27. 4. 1944 konalo stretnutie zástupcov SNR s J. Golianom (G. Husák, J. Lettrich, M. Josko, J. Ursíny), ktorí ho požiadali o prevzatie velenia vojenských príprav a oznámili mu, že rovnakým poverením bol oslovený aj zo strany E. Beneša.

Čo sa však málo spomína je to, že pri tomto rokovaní na nátlak zástupcov SNR, najmä G. Husáka, došlo aj k rozhodnutiu vymenovať zástupcov Golianových. Mali nimi byť plk. Viliam Talský a plk. Ján Imro. (Imrovi to osobne 28. 4. oznámil G. Husák.) **Takto vytvorený triumvirát bol pôvodným vojenským ústredím.**

Talský a Imro však podriadenosť Golianovi prisľúbili len formálne, pretože obaja mali výhrady k jeho vojenským odborným schopnostiam. Zároveň sa cítili byť ukrivdení, že sa majú podriať vojakovi s nižšou hodnosťou.

Prečo stroskotal zámer na

P. Sečkář vyznamenáva J. Bystrického.

vytvorenie triumvirátu Golian-Talský-Imro?

Plk. Talský až do začiatku augusta vykonával funkciu náčelníka štábu na MNO SR. V podstate po celý čas pôsobil nezávisle od Goliana. Nestýkali sa, aby preberali otázky príprav na Povstanie. Imro pôsobil v B. Bystrici, mal možnosť stretnúť sa s Golianom a diskutovať o veciach príprav. Avšak ani oni sa nekontaktovali a teda nediskutovali. Nakoniec bol plk. Imro aj tak odvelený za veliteľa 2. technickej divízie v Taliansku.

Ako na to reagoval J. Golian? 17. júla 1944 oznámil do Londýna, že Imro a Talský sú mimo jeho dosah a napísal: „Po svojom ustanovení na prvej schôdzke s politickým ústredím bol som požiadany akceptovať dvoch zástupcov. Ľavými podporovaného Imra a jeho ideovo blízkeho Talského.

V záujme zhody politického ústredia som súhlasil... Pri prvom styku s nimi som však spozoroval u nich úžasnú ješitnosť, že sa mi podriadili len naoko, že moje ustanovenie neberú vážne a že si kujú vlastné železka. Táto nepríjemná situácia sa rozriešila udalosťami. Imro odišiel do Itálie, ako veliteľ 2. technickej divízie a Talský odíde ako veliteľ 2. technického zboru na východ...“

Najzarážajúcejšie sú tieto Golianove slová: „Ich odchod nie je pre nás stratou...“

Golianove poverenie dočasným vedením vojenských akcií nebolo náhodné. Predovšetkým bolo spoluzapríčinené tým, že v januári 1944 bol preložený z Trenčína do B. Bystrice na veliteľstvo pozemného vojska, kde zastával funkciu náčelníka štábu. (V tom istom čase nastúpil do B. Bystrice aj gen. J. Turanec, ktorý si tam Goliana vlastne vzal.)

Na veliteľstve si Golian zvolil aj najbližších spolupracovníkov: mjr. J. Nosku, pplk. M. Ferjenčika, mjr. J. Marka, mjr. A. Cypricha, kpt. M. Poláka plus npor. J. Koreckého ako spravodajcu.

„Ak si pozrieme tie mená, tak ako vojak si z toho vyvodím, že slabinou tohto vojenského ústredia bolo, že išlo o dôstojníkov „služieb“. Neboli to veliteľia v pravom slova zmysle! To sa premietlo aj do negatív pri realizácii plánu, ale aj pri kontaktoch na niektorých veliteľov posádok,“ zdôraznil Jozef Bystrický.

Najväčšou slabinou pri vytvorení vojenského ústredia, a potom i v rámci príprav SNP, však bolo to, že nemalo takmer žiadne kontakty, žiadne pozície na veliteľstve Východoslovenskej armády v Prešove.

Keď vypuklo Povstanie, na veliteľstve Východoslovenskej armády nebol nikto, kto by bol schopný čokoľvek podniknúť na realizáciu vojenského plánu.

Archívne dokumenty dosť presvedčivo ukazujú, že dokonca ani týždeň pred Povstaním (23. 8.) Golianove vojenské velenie nebolo rozhodnuté, kto bude veliteľom Východoslovenskej armády. Došlo to tak ďaleko, že Golian žiadal až Londýn, aby určil, kto sa toho má ujať.

Predstava a skutočnosť

Po spracovaní vojenského plánu a jeho odoslani do Londýna (jún/júl 1944), ten zaujal k nemu dosť kritický postoj z hľadiska jeho kvality. Plán si treba prečítať doslovne, pretože až to nám umožní konfrontovať, čo sa reálne stalo oproti tomu, čo bolo plánované: „Poľná armáda, dve pešie divízie na východnom Slovensku v súčinnosti s ruskou armádou uvoľnia tejto prechod na Slovensko.“ Ak to ale tieto divízie mali urobiť, tak mali dostať základné pokyny AKO? Čo sa vôbec nestalo!

A takto, čítajúc bod po bode, vidíme v tom mnohú naivitu. Navyše sa tu vôbec „neuvažuje o možnosti začatia Povstania v obrannom prípade, keď nedôjde k dohovoru so sovietskou armádou a bude treba vystúpiť okamžite“.

Zaznamenal V. Mikunda, snímky autor a I. Skrak
Pokračovanie v budúcom čísle.

Vladimír, syn Gustáva Husáka, s manželkou.

- **Banská Bystrica – Radvaň:** Elena Števíčková 80, Monika Roškova 70 a Pavol Barth 85 rokov.
- **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Jolana Uramová 82 rokov.
- **Bernolákovo:** Anna Holcingerová 65, Ing. Matej Biskupič 75 a Zlatica Koleničová 75 rokov.
- **Bojnice:** Emília Ajtnerová 90 a Jolana Hraňová 82 rokov.
- **Bratislava 3:** Petronela Pavlíková 85 rokov.
- **Bratislava 7:** Anna Bergerová 88, Anna Haličková 92, Boris Ondrejčovič 65, Celestín Smoleň 92 a Anna Reisteterová 84 rokov.
- **Bratislava 18:** Anna Kuzmianková 90 rokov.
- **Bratislava 29:** Mária Rakovicová 81 a Jozef Salaj 60 rokov.
- **Brezno:** Mgr. Štefan Giertl 90 rokov.
- **Bzince – Cetuna:** Milan Slávik 87 rokov.
- **Dolná Krupá:** Magdaléna Galgóciová 70 rokov.
- **Harmanec:** Miroslav Bajs 65 rokov.
- **Hniezdne:** Jozef Majostek 75 rokov.
- **Hnúšťa:** Ján Štefánik 97 rokov.
- **Hrachovo:** Jozef Klimo 60 rokov.
- **Humenné:** Alžbeta Jakubová 92 rokov.
- **Hunkovce:** Ladislav Laca 65 rokov.
- **Lehota pod Vtáčnikom:** Jozef Gašparovič 94 a Jaroslav Znamenák 45 rokov.
- **Lubietová:** Anna Rovná 70 a Klára Hirková 75 rokov.
- **Kolačno:** Jozefína Martineková 55 rokov.
- **Košice – Juh:** Zdenka Kolesová 65 a Ján Kočán 95 rokov.
- **Kremnica:** Ivan Kraml 75 a Igor Bohuš 55 rokov.
- **Medzibrod:** Valika Šutíková 65 rokov.
- **Medzilaborce:** Libuša Španová 65 a Milan Varchola 81 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Helena Morišová 60 rokov.
- **Miroľa:** Ján Tkáč 70 rokov.
- **Myjava:** Anna Bagalová 88, Štefan Dekánek 92 a Anna Viselková 84 rokov.
- **Nové Mesto nad Váhom:** Božena Štukovská 89, Mária Lovásová 83 a Ján Kobelovský 80 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Anna Matzenauerová 85 rokov.
- **Pezinok:** Agnesa Vaškovičová 83 rokov.

- **Podolíneec:** Danka Antalová 50 rokov.
- **Prašínik:** Jozefína Mocková 65 rokov.
- **Revúca , gen. Viesta:** Zuzana Profantová 95, Vincent Blanár 85, Amália Sabová 84, Jaroslav Antal 75, Eva Kalinová, Mária Mogyioródiová a Ján Vandrášik 70 rokov.
- **Rimavská Sobota, Júliusa Bolfika:** Božena Mikitová 90 a Jozef Slovák 75 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Edita Baboľová 60, Viliam Katreniak 70, Mgr. Ružena Sládeková a Vladimír Lojko 75 a Mgr. Štefan Králik 85 rokov.
- **Sliach:** Alexander Majtán 84, Júlia Nádorniková 92 a Zuzana Závacká 94 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Erika Juríková a Pavel Jeleň 65 rokov.
- **Staré Hory:** Anna Babjaková 77 rokov.
- **Staškovec:** Mária Mulíková 93 rokov.
- **Stropkov:** Andrej Cimbala 70 rokov.
- **Svidník:** Ján Kurečko 81 rokov.
- **Svit:** Anna Puková 81 a Mária Klasová 70 rokov.
- **Šambron:** Ján Hricko 81 rokov.
- **Šoporňa:** Anna Poloniová 80 rokov.
- **Trenčín 1:** Edita Cvachová 94, Augustína Kuricová 92, Pavel Malík 80, Žarko Michaeli 85, Ing. Jozef Mikloš 89 a Anna Vitteková 65 rokov.
- **Veľký Lipník:** Dana Jarembinská 55 rokov.
- **Vráble:** Katarína Reichelová 75 a Magdaléna Komáromyová 70 rokov.
- **Vyšná Olšava:** PaedDr. Amália Borková 55 rokov.
- **Zemianske Kostolany:** Emília Semaniková 65 rokov.
- **Zlatá Baňa – Sekčov:** Margita Galová 89 a Jozef Tejčšák 70 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Jozef Kulich 91, Roman Toneiser 55 a Mgr. Dušan Lizoň 80 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Oľga Vaculová 84 a Nadežda Zárecká 80 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Mária Murínová 80 a Mária Maľová 65 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Božena Mižurová 82 a Mária Čelárová 75 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Banská Bystrica – Stred:** so 66-ročným Ing. Jánom Slúkom.
- **Detva:** so 76-ročným Vincentom Rebekom a so 63-ročnou Máriou Feješovou.
- **Medzilaborce:** so 74-ročnou Helenou Holienčíkovou.
- **Spišská Nová Ves:** s 93-

ročnou Rozáliou Maršalekovou a s 99-ročnou Cecíliou Mackovou.

- **Trenčín 1:** so 64-ročným Štefanom Šubertom.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Odišiel nám skutočný protifašistický bojovník

„Pre nás, pre členov základnej organizácie SZPB v Bratislave-Petržalke, bol pán Emil Chuťka nielen vzorom, bol jedným z nás, komu sme sa my, mladší, chceli a stále chceme vyrovnat,“ zaznelo počas smútočného obradu v bratislavskom krematóriu s dodatkom: „Chceme sa vyrovnat jeho občianskej zrelosti, povstaleckej mužnosti, odvahe a zásadám, za ktoré šiel dobrovoľne do boja.“

Emil Chuťka, ktorý zomrel 14. 2. 2019 vo veku 94 rokov, bol členom partizánskej brigády Jana Žižku, konkrétne jej 5. skupiny, ktorá si zvolila názov Stalin. Nastúpil k nej dva dni pred dovŕšením svojich 20-tych narodenín. Odbojovým prostredím jeho 900 a neskôr až 1600-člennej medzinárodnej partizánskej rodiny boli Strážovské vrchy a Uhrovecká dolina.

Keď pred pár rokmi sme robili s Emilom Chuťkom rozhovor pre náš dvojtyždenník Bojovník, dozvedeli sme sa nielen, že počas SNP mu prišlo aj opravovať bicykle a zbrane, zásobovať látkami a kožou rodiny partizánov, ale aj pomstiť sa nacistom a vlasovcom, ktorí prepadali, drancovali a zapalovali domy bezbranného obyvateľstva.

Emil Chuťka mal aj osobný

dôvod nenávidieť fašizmus. Ved' Nemci mu zákerne zabilí dve sesternice, ktoré si samé museli

vykopať hrob. Chuťkovci mali protifašistické zásady v krvi, pretože keď mu brata nútil v krčme opitý vlasovec, aby si s ním pripil, ten to neurobil, ani keď mu oprel pištoľ o čelo.

Našej generácii je najznámejšia tretia sesternica, Elena Litvajová, rod. Chuťková, ktorá sa stala predsedníčkou ústredného výboru Slovenského zväzu žien a o protifašistickej činnosti ktorej sa toho vie asi najviac.

Emil Chuťka dostal za svoju odbojársku činnosť rad slovenských i ruských vyznamenaní. Len z našich rúk si v ostatnom období prevzal dve: Pamätnú medailu od prezidenta RF V. Putina pri príležitosti 70. výročia víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne a pred nedávnom medailu za zásluhu o rozvoj SZPB.

Vážený pán Chuťka, bolo nám ctou byť s vami v jednej základnej organizácii SZPB.

Česť vašej pamiatke

ZO SZPB č. 19 Bratislava-Petržalka
snímka D. Žiaková

Opustil nás posledný protifašistický bojovník v okrese Poltár

Ján Ďurian so zbraňou v ruke chránil svoju domovinu proti nemeckému fašizmu na prelome rokov 1944–1945.

Jeho životná púť má aj kapitolu partizánskeho boja. Bol členom partizánskej skupiny „Za slobodu Slovanov“, oddiel Thälmann. Jej členom sa stal 13. 9. 1944. Neskôr bojovali v okolí Poltára a Prašivej.

V novembri 1944 pri protipartizánskej akcii zajala nemecká jednotka niektorých partizánov a medzi nimi aj Júliusa Ďuriana. Väznili ich v Hriňovej a Hronskej Dúbrave. Potom ich zo železničnej stanice Diviaky naložili do vagónov a odviezli do Nemecka. Dostali sa do koncentračného tábora Erfurt nad Mohanom. V tábore robili murárske práce, boli vyčerpaní a nedostatok stravy, v podobe prhl'avy a kvaky, im nedával nádej ani silu. V máji 1945 bol tábor oslobodený americkými vojskami. Domov sa dostal 14. augusta 1945.

Po vojne sa Ján Ďurian stal členom ZO SZPB v Poltári. Vysvetľoval ako draho bola sloboda a mier, za cenu životov mladých chlapcov vykupená.

Rád si čítaval Bojovníka, nechýbal na oslavách Dňa víťazstva nad fašizmom, oslobodenia

mesta Poltár a výročíach SNP.

Posledné chvíle života mu znepríjemňovalo podlomené zdravie. Preto aj posledné ocenenie – pamätnú medailu k 70. výročiu SNP a ukončeniu druhej svetovej vojny mu členovia výboru L. Kamenský a J. Iždinský odovzdávali v domácom prostredí.

Bol držiteľom aj ďalších vyznamenaní: Pamätnej medaily Radu SNP, Československej vojenskej medaily „Za zásluhy II. stupňa“ a iných.

Zdravie sa Jánovi Ďurinovi zlomilo a 8. 2. 2019 dokončil v nemocnici v Hnúšti. Opustil nás vo veku 94 rokov.

Stratili sme dobrého člena ZO SZPB v Poltári a zároveň nám odišiel aj posledný priamy účastník protifašistického odboja v okrese Poltár. Boli sme sa s ním rozlúčiť 10. 2. 2019. Slovmi úcty sme poslednýkrát vyslovili spomienku a poďakovanie, za mier a slobodu, na ktorých má podiel aj báči Július Ďurian.

Odpočívajte v pokoji a sláve.

Výbor ZO SZPB v Poltári

Rozlúčka s bývalou partizánkou

Dňa 25. 12. 2018 nás vo veku nedožitých 95 rokov navždy opustila dlhoročná členka ZO SZPB Fončorda „B“ Banská Bystrica, pani Juliana Materniová, rod. Weisová.

Bola priamou účastníčkou SNP v oddiele Chruščov. Jej veliteľom bol Alexej Michjlovič Sadilenko, ktorý o činnosti „Julky“ počas SNP podal priame svedectvo. Plnila úlohy ako rozviedčíčka a spojka.

V SZPB pracovala aktívne a bola pre jeho činnosť prínosom. Za to jej boli udelené medaily „Za oslobodenie vlasti“ a „Za účasť v boji proti fašizmu“.

Česť jej nehynúcej pamiatke

Výbor ZO SZPB B. Bystrica Fončorda „B“

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

So sídlom Štúrova 8, 815 72 Bratislava – Staré Mesto

Právna forma: Občianske združenie

IČO: 00177431

Vyzývame svojich členov, priateľov a sympatizantov, aby využili možnosť poukázania 2-percentného podielu zaplatenej dane z príjmov a poskytli tak podporu pre našu činnosť v roku 2019.

SZPB bol na tento účel zaregistrovaný dňa 27. 11. 2018 v zozname prijímateľov 2 % dane v Notárskom centrálnom registri (www.notar.sk) pod sp. zn. NCRI545890/2018. Aktuálne tlačivo už s údajmi SZPB je možné stiahnuť zo stránky www.szpb.sk

Tlačivo po vyplnení je potrebné podať na daňovom úrade podľa miesta trvalého bydliska spolu s potvrdením o prijíme, ktoré vystaví zamestnávateľ v prípade, ak ste zamestnancom do 30. 4. 2019.

Ak ste podnikateľom, podávate vyhlásenie k 2 % dani priamo v daňovom priznaní do termínu podania daňového priznania na daňový úrad podľa miesta sídla firmy.

Za Váš príspevok a prejavenu dôveru vopred ďakujeme.

Ústredná rada SZPB

Kontakt: e-mail: ekonomka@szpb.sktelefón: 02/38104942, 0911 151512 www.szpb.sk**Jubileum partizána i svobodovca**

Dňa 4. 2. 2019 dožil sa pekných 93 rokov dlhoročný člen ZO SZPB v Bánovciach n/B Ján Kusý.

Je to posledný z priamych účastníkov SNP v našom meste. Bojoval v ňom ako partizán v Partizánskej brigáde Jána Žižku v 9. prapore veliteľa Antona Nováka z Prahy a komisára Vladimíra Sedlára. Koncom februára 1945 sa mu podarilo so skupinou partizánov prejsť front na strednom Slovensku. Vstúpil do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, kde slúžil v 4. čs. samostatnej brigáde až do ukončenia 2. sv. vojny, ktoré ho zastihlo na Morave.

Výbor našej ZO SZPB mu prišiel zablahoželať a popriať do ďalšieho života hlavne pevné zdravie a dobrú myseľ. Tá mu ešte stále slúži.

Na koniec vojny si oslávenec takto zaspomínal: „O konci vojny sme sa dozvedeli z novin, ktoré nám doviezol spravodajca na obrnenom aute. Bolo v nich veľkými červenými písmenami napísané: Za slobodu Československa! Potom z Moravy sme išli pešo až do Prahy, kde som 17. mája 1945 defiloval ako príslušník armády generála Svobodu v novej uniforme. Bola na nerozoznanie od tej sovietskej. Rusi mali na čiapke hviezdu a my československého leva.“

Nikdy nezabudnem, ako sme pochodovali. Mal som také ťažké horské nemecké topánky a jeden z množstva reportérov pridal k našim nohám mikrofón so slovami: Slovenské matky, počúvajte kroky svojich synov, hrdinov! Obetovali svoje životy za vašu slobodu.“

Ján Kusý je členom SZPB od roku 1946. Bol členom viacerých výborov základných organizácií v Bánovciach n/B a aj aktivistom, čo znamenalo, že sa zúčastňoval besied o SNP.

Stefan Švelka, tajomník ZO SZPB Bánovce n/B

Knih Jaroslav Hrbek: Arnhem 1944

Po porážke nemeckých armád vo Francúzsku v auguste 1944 sa zdalo, že koniec 2. sv. vojny je už na dosah ruky a že víťazným anglo-americkým vojskám nemôže nič zabrániť pri postupe do Nemecka.

Zložitá zásobovacia situácia spojeneckých armád, ktoré sa rýchlo vzdŕaľovali od prístavu v Normandii, však neumožňovala ďalší útok na širokom fronte a nútila spojenecké velenie k sústredeniu síl iba v jednom smere.

V spore o česť, kto bude viesť rozhodujúci úder do vnútra Nemecka, zvíťazil britský maršal Montgomery nad americkým generálom Pattonom a 17. septembra 1944 zahájil operáciu Mar-

ket Garden. Jej cieľom bolo zmocniť sa vzdušnými výsadbami mostov cez početné vodné toky v južnom Holandsku, osobitne priechodov cez Rýn, preniknúť rýchlym útokom tankových jednotiek do hĺbky nemeckej obrany, a tak otvoriť spojeneckým vojskám cestu na Berlín.

Vyššie 5000 klzákov, dopravných, bombardovacích a stíhacích lietadiel zaistovalo prvý deň výsadky 18 tisíc britských a amerických vojakov, za ktorými mal v ďalších dňoch nasledovať približne rovnaký počet v ďalších vlnách. Svojím celkovým rozsahom bola operácia Market Garden najväčšou vzdušnou výsadbou operáciou 2. sv. vojny.

Národné osvobozenie 13-14/2018

DORUČENÉ PO UZÁVIERKE**Na vyjadrenie mesta Trnava reaguje Jozef Petráš**

25. januára vyšla tlačová správa mesta Trnava s titulkom „Pamätník Víťazstvo zostane na svojom mieste, s rekonštrukciou súsošia majú finančne pomôcť Rusi“. Zareagoval na ňu predseda Oblastného výboru SZPB v Trnave Jozef Petráš. Z jeho slov vyberáme:

„V médiách sa objavili informácie, že Pamätník Víťazstvo zostane na svojom mieste. Verím, že to bolo rozhodnutie inteligentných a rozumných ľudí.“

Všetci, ktorí mesto viedli od roku 1989, ho nechali chátrať – bez rozdielu politického dresu. Je faktom, že nie je v ideálnom stave. Argumentovať tým, že je naklonený o 15 centimetrov a hrozí tam neviem čo..., je smiešne...“

Na podnet bežných občanov mesta, ku ktorým sa pridali obyvatelia celého Slovenska sa rozbehla Petícia za zachovanie Pamätníka na pôvodnom

mieste. Uskutočnili sa jej dve podoby písomná i internetová.

Petičný výbor prijal primátor mesta – bol v ňom aj dnes už nebohy priamy účastník protifašistického národnoslobodzovacieho zápasu Juraj Biľo. Priznám sa, že pán primátor nás milo prijal a zvlášť nevyvracal naše argumenty. Iba mi trochu prekáža, že organizátori petície už viac ako rok nedostali od primátora spôsob jej riešenia.

Neobstoja ani názory, že na miesto pomníka osloboditeľov, by sa mala vrátiť socha Milana Rastislava Štefánika, ktorá tam historicky stála. Nie je to pravda. Táto socha na námestí síce stála, ale nie tam... (J. Petráš to dokladá historickými fotografiami.)

Verím, že rozhodnutie o zachovaní Pamätníka na pôvodnom mieste bude trvalé.“

Podľa www.trnava-live z 18. 2. 2019 (výtah)**5. ročník Behu víťazstva**

V sobotu 19. januára 2019 sa v malebnej obci Kamienka v okr. Stará Ľubovňa konal jubilejný 5. ročník Behu víťazstva na počesť oslobodenia obce od fašistického útlaku. Zapojili sa doň vyznávači lyžiarskeho súťažného i rekreačného športovania.

Za ideálneho snežného, no mrazivého počasia, zišli sa tu športovci domáci, ale aj zo širokého i vzdialenejšieho okolia.

Súťažilo sa v kategóriách 5–12 rokov, 12–18 rokov, 19–35 rokov a starší.

Cieľom podujatia a jeho hlavnou myšlienkou už tradične bolo vzdať hold a vďaka našim dedom, otcem i ďalším obetiam fašizmu a svetových vojen, prejaviti skutočnú úctu, pokoru a vďaka tým, ktorí obetovali svoje životy za našu slobodu, za mierové nebo a jasné slnko pre našu krásnu a nami milovanú vlasť. Pri vyhlásení výsledkov boli víťazom odovzdané diplomy a vecné ceny. Súčasťou podujatia bola aj tombola so zaujímavými a atraktívnymi cenami. **Ján Folvarský, člen RK Obiv SZPB**

Krásne jubileum Jána Hulínka

Dar, šťastie, ale aj niečo navyše – zrejme ten bošácky tuhý koreňok, v tom bude, že predseda oblastnej organizácie v Novom Meste nad Váhom Ján Hulínka sa 1. februára 2019 pri plnom zdraví a aktívnom „funkcionárčení“ dožil životného jubilea 80 rokov.

Oslávili sme ho spoločne na zasadnutí predsedníctva oblastného výboru a Jankovi pri tejto príležitosti, okrem iného, i osobne poďakovali za jeho neoceniteľný prínos pri rozvíjaní oblastnej organizácie. Dlhé roky strávené na predsedníckej stoličke mu neubrali nič z entuziazmu, ktorým oplýva, a ktorý by mu mohol závidieť nejuden mladý človek.

Milý náš pán predseda, všetko najlepšie k tvojmu vzácnemu životnému jubileu. Želáme ti ešte veľa krásnych chvíľ medzi nami, prežitých v zdraví, šťastí, láske, s úsmevom na tvári a s radosťou v srdci!

Simona Štepanovicová, tajomníčka Obiv SZPB
Foto: Vladimír Brezinský

Duterte chce premenovať Filipíny

Filipínsky prezident Rodrigo Duterte oznámil, že krajina sa nevyhnutne musí zbaviť názvu, ktorý jej vymyslel „hlupák Magellan“.

Skritizoval tým aj vplyv Španielska na filipínsku kultúru a pripustil premenovanie štátu na „Republiku Maharlika“, čím podporil ideu bývalého prezidenta F. Marcosa na zbavenie sa „španielskeho názvu“, ktorý vymyslel práve Magellan.

„Názov našej krajiny vymyslel (námorný cestovateľ) Magellan, cestu (okolo sveta) zaplatil španielsky kráľ Filip. Preto ju hlupák aj nazval Filipínami. Časom to zmeníme,“ pri-

nášajú Duterteho slová noviny Manila Bulletin.

Duterte je presvedčený, že Filipíny sa niekedy vzdajú názvu, ktorý im vnútili Španieli, ktorí obsadili ostrovy v 16. storočí. „Tieto sučie deti sa tu zjavili, zabíjali nás a zotročili nás, takže po vyše 400 rokov nám naše malajzijské korene po-

maly mizli... No nič, príde čas a zmeníme to,“ povedal.

„Markos mal pravdu,“ vyhlásil prezident, ktorý kladne zhodnotil návrh exprezidenta nazvať štát „Maharlika“. Duterte podčiarkol, že slovo malajzijského pôvodu sa štátu hodí, nakoľko vyjadruje pojmy ako „spokojnosť a mier“.

Neskôr tlačový tajomník filipínskeho prezidenta Salvador Pano nazval Duterteho slová „potvrdením národnej identity“ a vysvetlil, že podľa ústavy Filipín môže rozhodnutie o zmene názvu štátu prijať parlament. -r-

ZRNKÁ HUMORU

Krásna distingvovaná dáma vkročí do lekárnice, ide rovnako magistrovi. Pozerajúc mu rovno do očí ho požiada o kyanid.

Lekárnik sa je opýta: – Načo preboha potrebujete kyanid?

Dáma odpovedá: – Idem otráviť manžela.

Lekárnik vyvalí oči a namietajú: – Panebože! Nemôžem vám dať kyanid na zabitie manžela! To je protizákonné! Prídem o licenciú! Obaja pôjdeme do väzenia! V žiadnom prípade NEDOSTANETE kyanid!

Dáma siahne do kabelky a ukáže fotografiu manžela v posteli s lekárnikovou ženou.

Lekárnik pozrie na obrázok a povie: – Nuž, toto je niečo iné. Nepovedali ste, že máte recept.

* * *

Z denníka muža

Mám milenkú Beátu. Nedáv-

no som sa pomýlil a manželka Jane som povedal Beáta.

Zdalo sa mi, že jej nasledujúce vyšetrovanie som prežil bez následkov.

Aby sa to už určite neopakovalo, doniesol som deťom mačku a dal jej meno Beáta.

O niekoľko dní neskôr im manželka priniesla psa a dala mu meno Robert.

A teraz sedím a premýšľam.

* * *

Z infarktu ho vyliečili. Ale?

Po stabilizovaní zdravotného stavu mi doktor dovolil jedno plzenské pivo denne.

Keď mi však v luxusnej reštaurácii povedali cenu, dostal som ďalší infarkt.

* * *

Vraj sa to stalo

Stalin sa spýtal meteorológa. Aké je percento úspešnosti

vašich predpovedí počasia?

– Asi 40 percent, hovorí ten.

– Hovorte teda opačne

a hneď budete mať 60 percent.

* * *

– Pán doktor, koľko kalórií má spermia? Pýta sa pacientka.

– Úplne málo, asi 15–20, odpovedá jej lekár.

– Aha, tak potom si sex škrtám z možných príčin prečo som začala priberať na bruchu.

* * *

Straničky pracovník poučuje mladšieho. Ak nespíš so svojou sekretárkou, tak s ňou spí niekto iný. A ak s ňou spí niekto iný, tak pozná aj tvoje tajomstvá. Preto spanie so sekretárkou nie je žiadnym blahom, ale súčasťou straničky práce.

pomôcky: CRUZ, OMO, AARA, KRYLOV	pravoslávny kňaz	4. časť tajničky	kutám	ruský bájkar	autor výroku: A. EINSTEIN	chem. zn. chrómu	náročie	výsledky viazania	ubili	osobné zámene	žrde na vozoch	chem. zn. neónu	západno-české mesto
hoblica					kríž, po španielsky					osobné zámene			
ohrom					2. časť tajničky								
					austrálsky tenista								
rozryl					lupeňovitá huba							3. časť tajničky	tuk z ovčej vlny
					chlapec								
pomôcky: LEBEDA, LAVER, BASRA	pastier oviec												
	radost, po česky												
dával do rámu													
chem. zn. argónu													
darček													
inam													
pevné vlákno z listov agávy													
teta													

Správne vylúštenie tajničky z č. 3 znie: *Osud mieša karty, my hráme.* Knihu posielame *Edite Bartovej z Klenovca.*

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

HISTORICKÝ KALENDÁR

17. marec 1939 – Budapešť vyhlasuje, že hranica so Slovenskom musí byť prehodnotená v prospech Maďarska.

17. marec 1945 – V noci na 18. marca nemeckí vojaci vypálili (42 domov) a vyrabovali Kalište. Zabili pri tom 13 ľudí. Kalište je jediná vypálená obec, ktorá po vojne nebola obnovená.

18. marec 1939 – Predseda slovenskej vlády J. Tiso je pozvaný do Viedne, kde mu nemecký kancelár Adolf Hitler predložil požiadavky, ktorých splnením podmienil uznanie Slovenska.

18. marec 1939 – Protest sovietskej vlády proti obsadeniu ČSR. ZSSR vyhlásil, že neuznáva začlenenie českých krajov a Slovenska do nemeckej ríše v žiadnej forme.

20. marec 1943 – 1. čs. poľný prapor v ZSSR je začlenený do 15. gardovej streleckej divízie 64. armády Voronežského frontu.

20. marec 1945 – V koncentračnom tábore Mauthausen po mučení zomiera organizátor partizánskych skupín Ladislav Exnár.

20. marec 1945 – Maršal R. J. Malinovskij vydal vojskám posledné smernice na útočnú bratislavsko-brnenskú operáciu. Pred 2. ukrajinským frontom mal nepriateľ v obrane 18 divízií, čo bolo okolo 250 000 vojakov, 2 150 diel a mínometov, 120 tankov a samohybných diel a 150 lietadiel.

21. marec 1945 – Jednotky sovietskej 7. gardovej armády prekročili Hron v priestore Štúrovo – Nána a vybudovali tam predmostie.

21. marec 1946 – Bola vydaná smernica k organizovanému odsunu Nemcov zo Slovenska. Prvý transport z Bratislavy bol vypravený 30. apríla 1946. Do konca októbra 1946 odišlo zo Slovenska 32 450 osôb. Po tomto termíne boli odsuny načas prerušené.

Posledný všeobecný súpis Nemcov na Slovensku bol z 20. februára 1946. K tomuto dňu žilo na našom území 62 643 osôb nemeckej národnosti. Boli v ňom zahrnuté aj osoby, ktoré žili v manželstve s osobou nemeckej národnosti a slovenskí rodinní príslušníci.

Prvé zaisťovacie, respektíve sústredzovacie tábory vznikli 3. apríla 1945 v Bratislave-Petržalke, 15. apríla v Grinave, 20. apríla v Kremnici, 22. apríla v Želiezovciach a Košiciach. V máji k nim pribudli: na bratislavskej Patrónke, Trebišove, Kežmarku, o mesiac neskôr pribudli v Handlovej, Huncovciach, Gbeloch, Gelnici, Košiciach, Krompachoch, Krupine, Matejovciach, Moldave nad Bodvou, Nižnom Medzeve, Smolníku, Starej Lubovni, Švedlári a vznikali ďalšie. Podľa hlásenia Hlavného veliteľstva národnej bezpečnosti z 15. júla 1945 bolo na Slovensku zriadených 25 zaisťovacích a 20 pracovných táborov. Postupne ich vzniklo stosedem.

23. marec 1939 – Maďarské vojská bez vyhlásenia vojny pokračujú slovenské hranice od Užhorodu (tzv. Malá vojna 23.–31. marca/4. apríla 1939).

23. marec 1942 – Začiatok zavlčenia Židov z Piešťan do zberného strediska. Dňa 1. apríla 1942 začala ich deportácia do Osvienčimu-Brzezinky. Do 8. mája ich bolo vyvezených asi 1 360 a zahynulo ich tam najmenej 1 065.

23. marec 1944 – Londýnska exilová vláda ČSR poverila pplk. Jána Goliana dočasným velením vojenských odbojových akcií na Slovensku.

24. marec 1939 – Vyšlo vládne nariadenie o zaisťovacej väzbe nepriateľov Slovenského štátu.

25. marec 1939 – Maďarské lietadlá bombardovali letisko a civilné ciele v Spišskej Novej Vsi. Pri nálete zahynulo 13 vojakov a civilistov, na zemi bolo poškodených 7 lietadiel.

25. marec 1942 – Z Popradu cez Žilinu odchádza do okupovaného Poľska (Auschwitz) prvý transport s tisícom židovských dievčat a mladých žien.

25. marec 1945 – Oslobodenie B. Bystrice, Podbrezovej a Štúrova. K oslobodeniu B. Bystrice sa viažu dva dátumy 25. a 26. marec 1945. Riaditeľ Múzea SNP Stanislav Mičev k tomu uviedol, že „v podstate obidva dátumy sú správne, lebo prví vojaci osloboditeľskej armády vstúpili na územie mesta 25. marca a úplne ho od Nemcov oslobodili na druhý deň.“

25. marec 1945 – Posledná akcia ľudákov. Klerofašisti a ľudácki pohlavári zvolali manifestáciu ľudákov a gardistov do Holíča pod heslom „Záhoráci, východ sa nám znovu vráti“.

26. marec 1942 – V Bratislave zakázali Židom vstup do mesta.

27. marec 1942 – Snem SR schválil zákon o deportácii Židov zo Slovenska.

27. a 28. marec 1969 – V Prahe sa konal IV. celoštátny zjazd SPB, ktorý bol zároveň ustanovujúcim kongresom organizácie Československého zväzu protifašistických bojovníkov (vtedy ČSSPB).

28. marec 1943 – Slovenskí katolícki biskupi vydali pastiersky list, odsudzujúci protizhidské opatrenia.